

FRANS

DERDE GRAAD ASO

STUDIERICHTINGEN MET COMPONENT MODERNE TALEN

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

VVKSO – BRUSSEL D/2014/7841/005

Vervangt leerplan D/2006/0279/005 vanaf 1 september 2014

Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs
Guimardstraat 1, 1040 Brussel

Inhoudstafel

Leeswijzer

1	Inleiding en situering van het leerplan.....	4
1.1	Visie op moderne talen.....	4
1.2	Situering van het leerplan.....	5
2	Beginsituatie en instroom.....	7
3	Logisch studietraject	8
4	Christelijk mensbeeld.....	9
5	Samenhang, opbouw en sleutelbegrippen	10
5.1	Samenhang	10
5.2	Opbouw: leerlijnen.....	10
5.3	Verheldering van enkele sleutelbegrippen.....	10
6	Doelstellingen.....	18
6.1	De algemene doelstellingen	18
6.2	De communicatieve vaardigheden	19
6.3	De interculturele component.....	50
6.4	De taalkundige component.....	52
6.5	De onderzoekscompetentie.....	57
6.6	Fonetiek.....	59
7	Minimale materiële vereisten	60
	Bijlagen.....	61

Opmerking: De pedagogisch-didactische wenken bij dit leerplan zijn gebundeld in een servicedocument, verder “deel 2” genoemd.

Leeswijzer

Dit leerplan bestaat uit **twee delen**.

Deel 1 bevat de **leerplandoelstellingen** en de **leerinhouden**. Hier vind je het antwoord op de vraag wat in de 3de graad zeker gerealiseerd moet worden voor Frans in de studierichtingen met component Moderne talen, wat leerlingen moeten kunnen en daarvoor kennen. Daarbij horen eveneens vakspecifieke attitudes. Dit deel vermeldt ook over welke infrastructuur en didactische uitrusting de taalleerkrachten minimaal moeten kunnen beschikken op school.

De leerplandoelstellingen van dit leerplan Frans met component Moderne talen zijn enerzijds gebaseerd op de **eindtermen**. Eindtermen zijn de bij decreet vastgelegde minimumdoelen op het vlak van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes die de overheid als noodzakelijk en bereikbaar acht voor een bepaalde leerlingenpopulatie. Voor het gewoon secundair onderwijs worden eindtermen vastgelegd per graad en per onderwijsvorm. De herziene eindtermen werden gekoppeld aan het Europees Referentiekader, het ERK (le CECR, *Cadre européen commun de référence*) en situeren zich globaal genomen op het niveau B1¹ met uitbreiding naar het B2-niveau (zie 5.1, p. 10). Anderzijds integreren de leerplandoelstellingen ook de decretale **specifieke eindtermen** voor de pool Moderne talen (zie 5.3.4, p. 17).

De eindtermen moderne talen gelden zowel voor Frans als voor Engels. Alleen voor de taalkundige component zijn er verschillen.

Het VVKSO, de koepel van de katholieke secundaire scholen, heeft een **visietekst** opgesteld waarop deze leerplannen gebaseerd zijn.² De leerplandoelstellingen sluiten naadloos aan bij de leerdoelen van de 1ste en 2de graad. Ze dragen ook bij tot de algemene doelstellingen van het secundair onderwijs en bereiden de leerlingen voor op vervolgstudies in het hoger onderwijs.

Deel 1 is goedgekeurd door de onderwijsinspectie en wordt als dusdanig door haar gecontroleerd.

Deel 2 gaat over de didactische implicaties van een communicatieve en taakgerichte benadering van het vreemdetalenonderwijs. In dit deel vind je **pedagogisch-didactische wenken** om de realisatie van de leerplandoelstellingen doeltreffend na te streven. De leerplancommissie is hierbij vertrokken van een nodenanalyse, de vragen waarop leraars een antwoord willen vinden in de leerplannen. Behalve de koppeling met het Europees Referentiekader (ERK) en de gedetailleerde leerlijnen voor de leerplandoelstellingen en leerinhouden, bevat het tweede deel o.a. ook aanbevelingen en suggesties i.v.m.

- taaltaken;
- didactische werkvormen om te werken op artistiek-literaire teksten;
- interpretatie en implementatie van de specifieke eindtermen;
- evaluatie volgens de verwerkingsniveaus;
- leerautonomie, activerende werkvormen en differentiatie;
- vakoverschrijdende eindtermen.

Voor dit deel is geen goedkeuring van de inspectie vereist. Het kan ook gewijzigd worden om in te spelen op actuele onderwijskundige of vakdidactische evoluties.

Tot slot is er een beperkte **bibliografie** en een **begrippenlijst**, waar je een toelichting vindt voor een hele reeks begrippen.

---

1 Zie deel 2, 1 De aansluiting bij het Europees Referentiekader (ERK).

2 VVKSO

[Een visie op het onderwijs in moderne vreemde talen, 2007, te raadplegen via de volgende link: http://ond.vvkso-ict.com/vvkso/sites/UPLOAD/2007/M-VVKSO-2007-062.pdf.](http://ond.vvkso-ict.com/vvkso/sites/UPLOAD/2007/M-VVKSO-2007-062.pdf)

1 Inleiding en situering van het leerplan

1.1 Visie op moderne talen

Door de toenemende mondialisering en zeker in **de Europese context** zijn grensoverschrijdende contacten vandaag heel courant. Ons onderwijs wil jonge mensen opvoeden tot wereldburgerschap. **Meertaligheid** is dan ook een belangrijke doelstelling. Dat impliceert dat de leerlingen op school de kans hebben verscheidene talen te leren.

De leerplannen moderne vreemde talen van het VVKSO zijn zo opgevat dat ze die hoofddoelstelling van meertaligheid willen realiseren, in overeenstemming met de Europese consensus over het onderwijs³ in de moderne vreemde talen, de *Visie op het onderwijs in moderne vreemde talen*⁴ en de eindtermen van de Vlaamse overheid.

Het secundair onderwijs biedt moderne vreemde talen aan om:

- sociaal contact te onderhouden met anderstaligen;
- de horizon te verruimen via rechtstreeks contact met anderstalige culturen;
- attitudes van openheid, communicatiebereidheid, intellectuele nieuwsgierigheid, kritische zin en verdraagzaamheid te ontwikkelen;
- bij het studeren en tijdens de latere loopbaan aan onderzoek te doen;
- professioneel te functioneren;
- zich te ontspannen en van andere culturen te genieten.

Leraren vreemde talen geven mee vorm aan de beoogde meertaligheid. Ze tonen de weg naar interculturele verdraagzaamheid en ondersteunen de groei van hun leerlingen naar autonomie op persoonlijk, sociaal, intellectueel en cultureel vlak. Zo levert het vreemdetalenonderwijs een belangrijke bijdrage tot de verspreiding van het Europese gedachtegoed en verruimt het de blik op de wereld.

In alle graden van het secundair onderwijs en in alle onderwijsvormen staat daarom de ontwikkeling van **communicatieve en interculturele competenties** centraal.

---

3 Council of Europe (2001), *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*, Cambridge University Press, 276 p.

Voor de Nederlandse vertaling:

http://taaluniversum.org/onderwijs/publicaties/gemeenschappelijk_europees_referentiekader/gemeenschappelijk_europees_referentiekader.pdf.

Voor de Franstalige versie: <http://www.coe.int/t/dg4/portfolio/documents/cadrecommun.pdf>

4 Zie www.vvksso.be > visieteksten. De Coördinatiecommissie moderne talen, die de werking van de verschillende leerplancommissies moderne talen van het VVKSO coördineert, publiceerde in november 2007 haar *Visie op het onderwijs in moderne vreemde talen*. In die tekst heeft zij de visie die in deze inleiding samengevat wordt, toegelicht en verantwoord. Deze visietekst is het resultaat van intensieve besprekingen in de Coördinatiecommissie moderne talen, in overleg met de pedagogische begeleiders en de leden van de leerplancommissies Duits, Engels, Frans, Nederlands en Klassieke talen. De tekst vormt een stapsteen en wegwijzer naar een coherente visie over het moderne talenonderricht.

Je leert moderne vreemde talen om er iets concreets mee te doen, om te kunnen communiceren, om in interactie te kunnen treden met anderstaligen. Dat betekent dat in het vreemdetalenonderwijs communicatieve taaltaken centraal staan. Via taaltaken leert de leerling de taal efficiënt gebruiken, zowel receptief (lezen en luisteren) als productief (gesprekken voeren, spreken, schrijven).

Conform de eindtermen en het Europees Referentiekader leert de leerling dus:

- gevarieerde taaltaken uitvoeren met een toenemende moeilijkheidsgraad en een groei in autonomie;
- in zo authentiek mogelijke taalgebruikssituaties functioneren, onder andere door met verschillende tekstsoorten om te gaan, en reflecteren over taalgebruik en taalgebruikssituaties.

Als taalleerder is hij dus een taalgebruiker. Bij communicatie, en dus ook in het vreemdetalenonderwijs, is het correct begrijpen en overbrengen van boodschappen essentieel: de focus ligt op de betekenis en op de doeltreffendheid van de communicatie. Het streven naar een zo hoog mogelijke lexicale accuraatheid en grammaticale correctheid is daarbij een belangrijke attitude om de communicatie doeltreffend te laten verlopen.

Dit leerplan wil leerlijnen uitzetten en houvast bieden aan de leraar om leeractiviteiten te ontwikkelen die de leerlingen toelaten het beoogde taalvaardigheidsniveau te bereiken.

1.2 Situering van het leerplan

Dit leerplan is bestemd voor de studierichtingen met component Moderne talen. Het sluit aan bij en bouwt verder op het leerplan van de **2de graad aso**. In het hoofdstuk over de doelstellingen (zie hoofdstuk 6) worden de leerlijnen per vaardigheid beknopt beschreven. De exhaustieve versie van deze leerlijnen vind je in deel 2.

Doordat de leerlingen een studierichting kozen waarin vreemde talen prominent aanwezig zijn, zullen ze wellicht **vervolgstudies** aanvatten **waarbij de taalstudie en een degelijke beheersing van het Frans een doel op zich zijn**. Het betreft hier o.m. bepaalde toekomstige bachelor- en masteropleidingen talen. Naast een vlotte praktische taalbeheersing, hebben deze leerlingen nood aan een degelijke theoretische onderbouw en een grondige inzichtelijke kennis van het Frans.

In een belangrijk aantal opleidingen vormt een gespecialiseerde talenkennis een wezenlijk onderdeel van het curriculum. Het betreft o.m. professionele bachelors in economische en administratieve opleidingen en academische bachelors en masters in menswetenschappelijke opleidingen: rechten, economie, communicatiewetenschappen ...

In de overige opleidingen komt het vak Frans meestal niet meer of slechts in een zeer beperkte mate voor. De ervaring leert echter dat een praktische taalbeheersing van deze taal noodzakelijk kan zijn voor het verwerken van vakliteratuur. Bovendien is een vlotte taalbeheersing een onmisbare troef op de arbeidsmarkt.

Samen met de andere vakken speelt het vreemdetalenonderwijs ook een belangrijke rol in de **algemene vorming**. Het ontwikkelt de kennis, de inzichten, de vaardigheden en de attitudes die de leerling in staat stellen om:

- zijn communicatieve competentie te ontwikkelen;
- zich intellectueel en cultureel te (blijven) verrijken;
- adequaat te functioneren in een multiculturele maatschappij;
- te oordelen en te handelen in de lijn van waarden als sociale gerichtheid, dienstbaarheid, respect voor zichzelf en anderen, verantwoord handelen;
- aandacht te hebben voor het belang van taal in het latere leven;
- een ruime belangstelling aan de dag te leggen;
- zelfstandig te leren en te werken;
- contactvaardig te zijn en bereid tot samenwerking;
- een open en constructieve houding aan te nemen;

- oog te hebben voor vlotheid in stijl en voorkomen;
- blijf te geven van zin voor stiptheid en om opdrachten tijdig, correct en accuraat uit te voeren.

De karakteristieke, interactieve methodiek bij het aanleren van een moderne vreemde taal maakt het vak Frans bovendien bijzonder geschikt om belangrijke attitudes te helpen ontwikkelen, zoals communicatiebereidheid, openheid, spreekdurf en spreekbereidheid, begrip voor andermans pogingen tot communicatie. Het spreekt voor zich dat dit slechts kan als leraren Frans in hun lessen aan deze attitudes werken en daarbij ook rekening houden met de vakoverschrijdende eindtermen.

Van leerkrachten wordt verwacht dat ze zich bewust zijn van het belang van deze attitudes en vaardigheden en dat ze dit inzicht ook doorgeven aan de leerlingen.

2 Beginsituatie en instroom

Bij de aanvang van de 3de graad hebben de leerlingen minstens zes jaar Frans achter de rug. In de 2de graad kregen ze minimum drie uur Frans per week.

Deze leerlingen hebben gekozen voor een richting **met** component Moderne talen. Je kunt algemeen stellen dat ze bij het begin van de 3de graad de doelstellingen bereikt hebben zoals omschreven in het leerplan van de 2de graad⁵. Deze leerplandoelen situeren zich globaal genomen op het niveau B1 (zie 5.1, p 10).

Ten opzichte van de andere polen (Wetenschappen, Economie, Grieks/Latijn, en Humane wetenschappen) bekleedt de pool Moderne talen een uitzonderingspositie: er is geen specifieke studierichting in de 2de graad, de leerplannen bieden geen afzonderlijke leerwegen en er zijn voor de specifieke eindtermen geen cesuurdoelen afgesproken. Er werden ook geen bijkomende doelen toegevoegd aan het leerplan van de 2de graad, waarmee leraar en leerling al een extra stap hadden kunnen zetten in de richting van de specifieke doelen van de pool.

Om de oriëntering naar de 3de graad te optimaliseren, moet de klassenraad op het einde van de 2de graad zich bewust zijn van de verbredende en verdiepende doelstellingen voor de pool Moderne talen. Bovenop het communicatieve aspect komen ook nog enkele specifieke aspecten aan bod: taal als systeem, het creatieve, het literaire, het culturele en interculturele, de onderzoekscompetentie in taal of literatuur.

Het is dan ook aangewezen dat de delibererende klassenraad op het einde van de 2de graad over observatiegegevens beschikt i.v.m.⁶

- interesse en motivatie (bereidheid om extra opdrachten luisteren en lezen uit te voeren, om teksten te bestuderen, om anderstalige programma's te volgen ...);
- bereidheid en aanleg om talen te bestuderen op een abstracter niveau;
- nieuwsgierigheid naar andere culturen en bereidheid om met native speakers te communiceren;
- autonomie in het taalverwervingsproces, inzet van leerstrategieën;
- taalvaardigheid op hogere verwerkingsniveaus.

Een weloverwogen oriëntering op het eind van de 2de graad is essentieel zodat de leraar in de pool Moderne talen de talige specificiteit kan realiseren en de leerlingen effectief taalsterk maken.

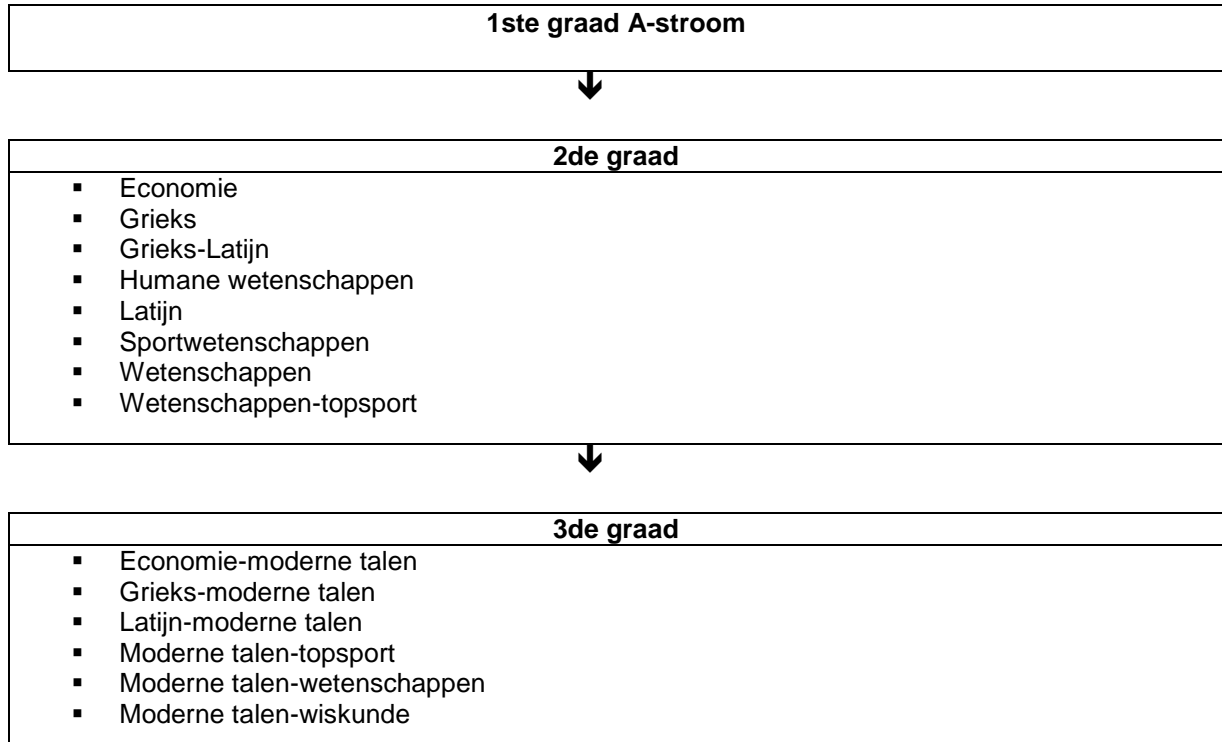
---

5 Leerplan Secundair Onderwijs Frans 2de graad aso, D/2012/7841/007 <http://ond.vvksso-ict.com/vvksomainnieuw/leerplanpubliek.asp?NR=2012/007>

6 Zie ook deel 2 van het Leerplan Secundair Onderwijs 2de graad aso, p. 86-87.

3 Logisch studietraject

De logische vooropleidingen zijn de studierichtingen van de 2de graad aso. In principe komen alle leerlingen dan ook uit een van deze studierichtingen.

4 Christelijk mensbeeld

Dit leerplan werd opgesteld door het Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs.

Ons onderwijs streeft de vorming van de totale persoon na waarbij het christelijke mensbeeld centraal staat. Onderstaande waarden zijn dan ook altijd na te streven:

- respect voor de medemens;
- solidariteit;
- zorg voor milieu en leven;
- respectvol omgaan met eigen geloof, anders gelovigen en niet-gelovigen;
- vanuit de eigen spiritualiteit omgaan met ethische problemen.

Deze waarden zijn meestal ook terug te vinden in het pedagogisch project van de school.

Vanuit deze waarden en hun implementatie in het pedagogisch project, stuurt de leerkracht zijn handelen op school en in de les. Bij de realisatie van de leerplandoelen, krijgt hij/zij kansen om verschillende van deze waarden samen met de leerlingen te exploreren en erover te reflecteren.

De taalleerkracht heeft hierbij een specifieke rol. Het communicatief vermogen staat immers centraal in taalonderwijs. Taallessen zijn bijgevolg het terrein bij uitstek om aan de sociorelationele ontwikkeling te werken: de leerlingen krijgen via allerlei taalactiviteiten de gelegenheid om een respectvolle attitude te ontwikkelen t.o.v. hun medeleerlingen. Dat is bijvoorbeeld het geval bij het voorbereiden en het uitvoeren van groepsopdrachten, mondelinge presentaties, rollenspelen, gesprekken, discussies, het geven van feedback op producties van medeleerlingen ...

Bovendien kan een taalleraar in zijn keuze van teksten (artikels, literaire fragmenten, chansons, films ...) en extra curriculaire activiteiten zoals toneel en studiereizen, een veelheid aan breed maatschappelijke en persoonlijke thema's aanbrengen die een reflectie op de christelijke waarden mogelijk maken. De leerplandoelen die zich op het beoordelend verwerkingsniveau bevinden, stimuleren daarbij het kritisch denken van de leerlingen. Daarnaast beklemtonen de specifieke doelstellingen de interculturele competentie van de leerling en nodigen hem op die manier uit om een houding van openheid te ontwikkelen t.o.v. het naleven van christelijke waarden in onze samenleving en erover te reflecteren.

5 Samenhang, opbouw en sleutelbegrippen

5.1 Samenhang

Dit leerplan sluit aan bij de leerplandoelstellingen van de 2de graad en werd opgesteld op basis van de **vernieuwde eindtermen voor moderne talen 3de graad aso**. Deze sluiten aan bij de principes van het Europees Referentiekader (zie 1.1, p. 4). Algemeen kun je stellen dat de vernieuwde eindtermen voor moderne talen 3de graad aso de B1-basis consolideren door elementen uit het B2-niveau te integreren. Deze elementen betreffen o.a. een betere beheersing van de hogere verwerkingsniveaus bij het uitvoeren van receptieve en productieve taken (zie 5.3.2, p. 11).

Verder kan je dit leerplan in samenhang lezen met het leerplan Engels. De **eindtermen voor Frans en Engels zijn immers dezelfde** wat de vaardigheden, de strategieën en attitudes betreft. In de inhoudelijke beschrijving van de taalkundige component zijn er natuurlijk verschillen tussen de twee leerplannen.

5.2 Opbouw: leerlijnen

Bij het uitschrijven van dit leerplan hebben de auteurs rekening gehouden met de noodzakelijke continuïteit binnen het curriculum. In het hoofdstuk over de doelstellingen (zie hoofdstuk 6) vind je daarom de **beknopte** leerlijnen voor de vijf vaardigheden. De **exhaustieve** versie staat in deel 2.

5.3 Verheldering van enkele sleutelbegrippen

De doelstellingen van dit leerplan zijn gebaseerd op de bij decreet bepaalde eindtermen en specifieke eindtermen Moderne Vreemde Talen voor de 3de graad aso. Bij de formulering van de eindtermen/de leerplandoelstellingen komt een aantal begrippen voor die we hieronder verduidelijken.

5.3.1 Van taken naar taaltaken

In de tekst van de vernieuwde eindtermen staan **taken** centraal: het hoofddoel van taalonderwijs is niet zozeer dat leerlingen vooral kennis verwerven over taal, wel dat ze er zoveel mogelijk mee kunnen doen. De eindtermen, en dus ook de leerplandoelstellingen, zijn daarom bijna uitsluitend geformuleerd in termen van receptieve en productieve taken, die beschrijven **wat iemand doet met taal**. De leerplandoelstellingen geven aan welke taken de leerling moet kunnen uitvoeren en hoe goed hij dat moet kunnen.

Om de moeilijkheidsgraad van **receptieve taken** (het verwerken van gesproken en geschreven teksten - luisteren en lezen) te omschrijven, gebruikt men drie parameters: tekstsoorten, tekstkenmerken en verwerkingsniveaus.

Voor de omschrijving van **productieve taken** (het produceren van gesproken en geschreven teksten - spreken, gesprekken voeren en schrijven), doet men een beroep op twee parameters: het verwerkingsniveau en de tekstkenmerken.

De taakgerichte of actionele aanpak legt de nadruk op het ontwikkelen van **strategieën** in het taalverwervingsproces. Strategieën beheersen is immers een voorwaarde om een autonome taalleerder en taalgebruiker te worden. Het is dan ook essentieel om de taalleerders **taaltaken** te laten uitvoeren. Ze zullen slechts al doende (via taaltaken) strategieën leren ontwikkelen.

In de communicatieve aanpak staat de communicatie tussen personen centraal. De taalleerder speelt een actieve rol in zijn taalverwervingsproces waar hij ook verantwoordelijk voor is. De **taakgerichte** of **actionele** aanpak neemt de principes van de communicatieve aanpak over en voegt er het principe van de **taaltaak** aan toe. De taalleerder is eerst en vooral een **taalgebruiker**, een persoon die in een **welbepaalde context**, een taaltaak uitvoert in functie van **een concreet resultaat**. «*Est définie comme tâche toute visée actionnelle que l'acteur se représente comme devant parvenir à un résultat donné en fonction d'un problème à résoudre, d'une obligation à remplir, d'un but qu'on s'est fixé. Il peut s'agir tout aussi bien, suivant cette définition, de déplacer une armoire, d'écrire un livre, d'emporter la décision dans la négociation d'un contrat, de faire une partie de cartes, de commander un repas dans un restaurant, (...)*»⁷. Bij het uitvoeren van de taaltaak doet de taalleerder een beroep op zijn **kennis, vaardigheden** en **strategieën** en zet hij **attitudes** in om zijn communicatief doel te bereiken.

5.3.2 Receptieve taken (luisteren, lezen): tekstsoorten, tekstkenmerken en verwerkingsniveaus

Tekstsoorten

De eindtermen geven aan welke **tekstsoorten** de leerling moet kunnen verwerken. Ze onderscheiden **vijf tekstsoorten** op basis van wat als het meest dominante kenmerk van de tekst ervaren wordt.

Tekstsoort	Omschrijving (dominant kenmerk)	Teksttypen
informatieve teksten	het overbrengen van informatie	(zie p. 24 + p. 29)
prescriptieve teksten	het sturen van het handelen van de ontvanger	
narratieve teksten	het verhalend weergeven van feiten en gebeurtenissen	
argumentatieve teksten	het opbouwen van een redenering	
artistiek-literaire teksten	het bevorderen van het esthetisch beleven van de taal	

In principe kan men stellen dat bepaalde tekstsoorten meestal moeilijker zijn dan andere: zo zijn informatieve teksten doorgaans gemakkelijker dan argumentatieve of artistiek-literaire teksten. De tekstsoort is echter geen absoluut criterium dat bepalend is voor de moeilijkheidsgraad van de tekst: de moeilijkheidsgraad van een tekst wordt mede bepaald door de tekstkenmerken.

Tekstkenmerken

De tekstkenmerken worden omschreven aan de hand van 4 criteria: inhoudelijke elementen, visuele ondersteuning en lay-out, formele aspecten en taalgebruik. In de 3de kolom geven we de tekstkenmerken weer zoals de leerplandoelen ze voor de 3de graad aso met component Moderne talen vermelden. De tekstkenmerken tonen hier en daar een verschil met die van het basisleerplan 3de graad aso. Bij het realiseren van bepaalde specifieke eindtermen komen de leerlingen immers ook in contact met teksten met andere kenmerken. **In deel 2, vind je exhaustieve leerlijnen waarin de verschillen met de kenmerken van het basisleerplan aangeduid zijn.** De verschillen met het basisleerplan worden verder met het teken “+” aangeduid.

⁷ Puren C., 2009, *L'approche actionnelle dans l'enseignement des langues*, Maison des langues, p.124.

Criteria		Tekstkenmerken
inhoudelijke elementen	behandeld onderwerp	<ul style="list-style-type: none"> - af en toe abstractie⁺⁸ - eigen leefwereld en dagelijks leven - ook onderwerpen van meer algemene aard, o.m. met betrekking tot de actualiteit - ook domeinspecifieke, zoals zakelijke en wetenschappelijke⁺⁹
	taalgebruikssituatie	<ul style="list-style-type: none"> - voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties - waarin af en toe digitale media geïntegreerd worden - met aandacht voor⁺¹⁰ socioculturele verschillen tussen de Franstalige wereld en de eigen wereld
visuele ondersteuning/ achtergrondgeluiden		<ul style="list-style-type: none"> - met en zonder achtergrondgeluiden (luisteren) - met en zonder visuele ondersteuning
formeel aspecten: structuur, samenhang en lengte	complexiteit van de zinnen	ook samengestelde zinnen met een zekere mate van complexiteit
	tekststructuur	<ul style="list-style-type: none"> - tekststructuur met een zekere mate van complexiteit (luisteren) - relatief complex gestructureerde informatieve, prescriptieve en narratieve teksten (lezen) - niet al te complex gestructureerde argumentatieve en artistiek-literaire teksten (lezen) - ook met redundante informatie (lezen)
	lengte	af en toe relatief lange teksten (luisteren en lezen) ⁺¹¹
taalgebruik	uitspraak, articulatie en intonatie	<ul style="list-style-type: none"> - heldere uitspraak - zorgvuldige articulatie - duidelijke, natuurlijke intonatie - vaker met lichte afwijking van de standaardtaal (luisteren en lezen)⁺¹²
	tempo en vlotheid	normaal tempo (luisteren)
	woordenschat	<ul style="list-style-type: none"> - overwegend frequente woorden - niet altijd eenduidig in de context (luisteren en lezen)⁺¹³
	taalvariëteit	<ul style="list-style-type: none"> - vaker met lichte afwijking van de standaardtaal (luisteren en lezen)⁺¹⁴ - met aandacht voor taalvariëteit (lezen) - informeel en formeel

8 Verschil met basisleerplan waarin staat: "af en toe 'enige' abstractie voor luisteren".

9 Tekstkenmerk in specifieke eindterm 1.

10 Verschil met basisleerplan waarin staat: "met af en toe socioculturele verschillen".

11 Verschil met basisleerplan waarin staat: "af en toe iets langere teksten voor luisteren".

12 Verschil met basisleerplan waarin staat: "ook met lichte afwijking van de standaardtaal voor luisteren".

13 Verschil met basisleerplan waarin staat: "overwegend eenduidig in de context voor luisteren".

14 Verschil met basisleerplan waarin staat: "ook met lichte afwijking van de standaardtaal voor luisteren".

De complexiteit van een tekst wordt mede bepaald door bovenvermelde tekstkenmerken. Maar ook hier gaat het niet om absolute criteria: zo kan bv. een korte tekst veel moeilijker zijn dan een lange tekst. Om **de moeilijkheidsgraad van een tekst** te bepalen, moeten de verschillende criteria – tekstsoorten en tekstkenmerken – steeds in samenhang bekeken worden. **De moeilijkheidsgraad van de receptieve en/of productieve taak** wordt niet enkel bepaald door de complexiteit van de tekst maar ook door het verwerkingsniveau waarop de taak zich situeert. Het verwerkingsniveau geeft aan wat de leerlingen met de tekst moeten kunnen doen.

Verwerkingsniveaus

De leerplandoelen van de 2de en de 3de graad aso onderscheiden drie verwerkingsniveaus: beschrijvend, structurerend en beoordelend. Telkens geven handelingswerkwoorden (het onderwerp bepalen enz.) aan wat de leerling precies met de tekst moet kunnen doen.

Een hoger verwerkingsniveau impliceert het onderliggende. Zo zal de leerling die een samenvatting kan geven (informatie op overzichtelijke en persoonlijke wijze ordenen – structurerend niveau) van een krantenartikel ook moeten kunnen zeggen waarover het artikel gaat (het onderwerp bepalen – beschrijvend niveau) en bondig kunnen aangeven wat de auteur over dat onderwerp zegt (de hoofdgedachte achterhalen – beschrijvend niveau).

Zoals uit onderstaande voorbeelden blijkt, is de opdracht bij de tekst (wat de leerlingen met de tekst moeten kunnen doen) mee bepalend voor de moeilijkheidsgraad van de taak.

Taken	Voorbeelden
Receptieve taken op beschrijvend niveau	De leerlingen achterhalen de informatie zoals die in de tekst gegeven en opgebouwd is.
het onderwerp bepalen	<ul style="list-style-type: none"> - aangeven waarover de tekst gaat - een tekstsoort/teksttype herkennen - aanduiden welk soort onderwerp een tekst behandelt - ...
de hoofdgedachte achterhalen	<ul style="list-style-type: none"> - het doel of de boodschap van een tekst aanduiden - ...
de gedachtegang volgen	<ul style="list-style-type: none"> - elementen ordenen zoals ze in de tekst voorkomen - in een argumentatieve tekst de redenering volgen om te weten of de auteur voor of tegen een stelling is - ...
relevante informatie selecteren	<ul style="list-style-type: none"> - selecteren van belangrijke, punctuele informatie die letterlijk wordt vermeld in de tekst, zonder de verbanden tussen die elementen expliciet te benoemen of te moeten duiden - aanduiden van een aantal elementen (voorbeelden, argumenten, plaatsen, tijdstippen, cijfers...) die belangrijk zijn om de tekst goed te kunnen volgen of te begrijpen
de tekststructuur en -samenhang herkennen (lezen)	<ul style="list-style-type: none"> - aanvullen van een structuurschema dat nauw aansluit bij de structuur van de tekst met hoofdzaken en relevante informatie - een tekstsoort/teksttype herkennen aan de hand van de macrostructuur van de tekst (inleiding, tussentitels, ...) - ...
cultuuruitingen herkennen en opzoeken die specifiek zijn voor de francophone wereld	<ul style="list-style-type: none"> - informatie opzoeken over aspecten van het dagelijkse leven (wonen, eten, mobiliteit ...), van vrijetijdsbesteding (uitgaan, muziek, film ...), van

	<p>kunst en cultuur (literatuur, toneel ...), van media (pers, tv, radio ...), van toerisme (bezienswaardigheden, specialiteiten ...), van opvoeding (schoolstelsel, opleidingen ...) van politiek (partijen, socio-economisch beleid ...) enz.</p>
Receptieve taken op structurerend niveau	<p>De leerlingen beheersen het vorige verwerkingsniveau. Ze hebben bovendien een actieve inbreng in de wijze waarop ze de aangeboden informatie verwerken en presenteren.</p>
informatie op overzichtelijke en persoonlijke wijze ordenen	<ul style="list-style-type: none"> - verbanden tussen elementen of delen van de tekst leggen: <ul style="list-style-type: none"> o de voor- en nadelen, argumenten en tegenargumenten tegenover elkaar plaatsen o oorzaak en gevolg met elkaar in verband brengen - een mindmap, structuurschema ... opstellen - een nieuwe ordening aanbrengen in de tekst - samenvatten van een tekst - aanvullen van een structuur waarbij de informatie die in de structuur moet komen niet de chronologische volgorde van de tekst volgt; het eigenlijke structureren is de taak van de leerling. - ...
Receptieve taken op beoordelend niveau	<p>De leerlingen beheersen de vorige verwerkingsniveaus en zijn nu in staat de tekst te beoordelen. Dat impliceert steeds het inbrengen van een 2de perspectief om een gefundeerde mening te vormen. Ze confronteren daarom informatie uit de tekst met</p> <ul style="list-style-type: none"> - andere elementen uit die tekst; - een andere bron die hetzelfde onderwerp behandelt; - de eigen voorkennis.
een oordeel vormen	<ul style="list-style-type: none"> - bepalen van het doelpubliek van een tekst, van de intentie van de auteur, van de toon van de tekst - beoordelen van een tekst op zijn volledigheid, zijn coherentie, ... - twee persartikels vergelijken op hun volledigheid bij een tekst over een vertrouwd onderwerp aangeven of de auteur voldoende rekening houdt met het standpunt van alle betrokkenen; hierbij één of meerdere argumenten formuleren. Beoordelen van informatie gaat verder dan het formuleren van een eigen mening. - ...

5.3.3 Productieve taken (gesprekken voeren, spreken en schrijven), verwerkingsniveaus en tekstkenmerken

Een **productieve taak** leidt tot een concreet resultaat of **product**. Dit product is een gesproken tekst (bv. een gesprek, een toelichting bij een foto, een uiteenzetting voor de klas ...) of een geschreven tekst (bv. een brief, een samenvatting ...).

Tekstkenmerken

De taalproducties van de leerlingen moeten een aantal kenmerken of kwaliteitscriteria vertonen. De tekstkenmerken voor de 3de graad aso met component Moderne talen tonen hier en daar een verschil met die van het basisleerplan 3de graad aso. Bij het realiseren van bepaalde specifieke eindtermen komen de leerlingen immers ook in contact met teksten met andere kenmerken. **In deel 2** van het leerplan, vind je exhaustieve leerlijnen waarin **de verschillen met de kenmerken van het basisleerplan aangeduid** zijn. De verschillen met het basisleerplan worden verder met het teken “+” aangeduid.

Criteria		Tekstkenmerken
inhoudelijke elementen	behandeld onderwerp	<ul style="list-style-type: none"> - vrij concreet - eigen leefwereld en dagelijks leven - ook onderwerpen van meer algemene aard⁺¹⁵ (spreken en schrijven)
	taalgebruikssituatie	<ul style="list-style-type: none"> - voor de leerlingen relevante en vertrouwde taalgebruikssituaties⁺¹⁶ - de leerlingen richten zich tot elkaar en tot anderen (mondelling interactie) - met en zonder visuele ondersteuning, met inbegrip van non-verbale signalen (spreken en mondelling interactie) - met en zonder achtergrondgeluiden (spreken en mondelling interactie) - met aandacht voor digitale media
formele aspecten: structuur, samenhang en lengte	complexiteit van de zinnen	<ul style="list-style-type: none"> - enkelvoudige zinnen en samengestelde zinnen met een beperkte mate van complexiteit
	tekststructuur	<ul style="list-style-type: none"> - duidelijke tekststructuur (spreken en mondelling interactie) - duidelijke tekststructuur waarbij de indeling in alinea's en de standaard lay-out zijn toegepast (schrijven) - complexere elementen verbonden tot een coherente tekst (spreken en mondelling interactie) - tekststructuur met een zekere mate van complexiteit (schrijven)⁺¹⁷
	lengte	<ul style="list-style-type: none"> - af en toe langere teksten⁺¹⁸
taalgebruik	uitspraak, articulatie en intonatie (spreken en mondelling)	<ul style="list-style-type: none"> - heldere uitspraak - zorgvuldige articulatie - duidelijke, natuurlijke intonatie

15 Verschil met basisleerplan waarin staat: “af en toe” voor schrijven.

16 Verschil met basisleerplan waarin staat: “vertrouwde” voor schrijven.

17 Verschil met basisleerplan waarin staat: “met een beperkte mate van complexiteit”.

18 Verschil met basisleerplan waarin staat: “vrij korte teksten en af en toe ...”.

	interactie)	- standaardtaal
	tempo en vlotheid (spreken en mondelinge interactie)	- met af en toe ⁺¹⁹ eventuele herhalingen en onderbrekingen die de communicatie evenwel niet storen - tempo dat aanleunt bij een natuurlijk spreektempo ⁺²⁰
	woordenschat	- frequente en minder frequente ⁺²¹ woorden - voldoende uitgebreid om de spreek-, gespreks- en schrijftaken uit te voeren
	taalvariëteit	- standaardtaal - informeel en formeel

Verwerkingsniveaus

Zoals blijkt uit onderstaand overzicht, verwacht men in de 3de graad bij productieve taken een grotere persoonlijke inbreng van de leerlingen. De leerlingen worden dus verondersteld vaker een grotere vaardigheid aan de dag te leggen om hun gedachten/mening op een gestructureerde en/of gefundeerde manier te verwoorden en vorm te geven in een samenhangend geheel.

Taken op beschrijvend niveau	
<ul style="list-style-type: none"> - de taak is gebaseerd op behandelde teksten: de leerlingen brengen de informatie over zoals ze die verwerven, zonder noemenswaardige veranderingen qua inhoud, formulering of structuur; - de taak is niet gebaseerd op behandelde teksten: de leerlingen voeren de taak uit zonder daarbij specifieke tekststructuren te hanteren (= spontaan spreken en schrijven). 	
Spreken	Schrijven
<ul style="list-style-type: none"> - informatie geven en vragen - navertellen - spontane mening/appreciatie geven - beschrijven 	<ul style="list-style-type: none"> - inhoud globaal weergeven - spontane mening/appreciatie geven - mededeling schrijven - beschrijven
Taken op structurerend niveau	
<ul style="list-style-type: none"> - de taak is gebaseerd op behandelde teksten: er is een eigen inbreng van de leerlingen in formulering en structurering, buiten de elementen die werden overgenomen. Bij het samenvatten van teksten herstructureren de leerlingen bijvoorbeeld de informatie uit de tekst. Dit impliceert dat ze hoofd- en bijzaken al kunnen onderscheiden; - de taak is niet gebaseerd op behandelde teksten: de leerlingen brengen gestructureerd verslag uit; ze geven een presentatie; bij het schrijven van brieven en mails gebruiken ze structurelementen die eigen zijn aan correspondentie. 	
Spreken	Schrijven
<ul style="list-style-type: none"> - samenvatten - verslag uitbrengen/een presentatie geven - cultuuruitingen presenteren 	<ul style="list-style-type: none"> - samenvatten - verslag/brief schrijven - cultuuruitingen presenteren
Taken op beoordelend niveau	
<ul style="list-style-type: none"> - de taak impliceert steeds het inbrengen van een tweede perspectief om een gefundeerd standpunt te verwoorden en een oordeel te vormen over teksten. Leerlingen confronteren daarom informatie uit de tekst met <ul style="list-style-type: none"> - andere elementen uit die tekst; - een andere bron die hetzelfde onderwerp behandelt; - de eigen voorkennis. 	

19 Verschil met basisleerplan waarin staat: "met eventuele herhalingen en onderbrekingen".

20 Verschil met basisleerplan waarin staat: "normaal tempo".

21 Verschil met basisleerplan waarin staat: "frequente woorden".

Spreken	Schrijven
<ul style="list-style-type: none"> - een waardering kort toelichten - een gefundeerd standpunt naar voor brengen/argumenten formuleren 	<ul style="list-style-type: none"> - een gefundeerd standpunt verwoorden/argumenten formuleren

5.3.4 Specifieke eindtermen

Specifieke eindtermen zijn decretale doelen die betrekking hebben op het specifieke gedeelte van de opleiding, in casu moderne vreemde talen. Ze worden gelezen in samenhang met de leerplandoelen van de basisvorming van de 3de graad. In dit specifieke gedeelte ligt de focus op kennis, inzichten en vaardigheden waarmee leerlingen

- taalfenomenen verdiepend bestuderen, beschouwen, verwerken en uitdrukken in de verschillende talen waarvoor al een basis is verworven (dus ook Nederlands) om zo inzicht te verwerven in de taal als systeem, in de relatie taal en cultuur en in de wijze waarop communicatie functioneert;
- communiceren over een breed gamma van onderwerpen in de verschillende talen die zij bestuderen; met een voldoende rijk en genuanceerd taalgebruik;
- talige autonomie verwerven en in staat zijn talige competenties zelfstandig verder te ontwikkelen.

De specifieke eindtermen voor deze pool zijn gebaseerd op essentiële elementen van het wetenschapsdomein “moderne talen”. Ze beogen een verbreding van de communicatieve vaardigheden uit de basisvorming en een verdieping van de reflectie op:

- taal en communicatie,
- taal en cultuur,
- taal als systeem.

Ze veronderstellen een hoger beheersingsniveau van verwante eindtermen van de basisvorming. Ook creatief omgaan met taal is een essentiële doelstelling van de pool Moderne talen. Bovendien zijn er drie specifieke eindtermen met betrekking tot het zelfstandig ontwikkelen van de onderzoekscompetentie.

In dit leerplan wordt de **samenhang** tussen de specifieke eindtermen en de leerplandoelen weergegeven op basis van **drie overzichtstabellen**: één voor receptieve vaardigheden, één voor productieve vaardigheden en één voor de onderzoekscompetentie (zie 6.2.3, p. 32; 6.2.7, p. 49 en 6.5, p. 57)

Belangrijk

De specifieke eindtermen moeten niet in hun totaliteit door elk van de moderne talen gerealiseerd worden. Ze moeten **minimaal in één van de vreemde talen** behandeld worden **in de loop van de 3de graad**. Het is dan ook aangewezen om binnen de vakgroep Moderne talen overleg te plegen over de implementatie van de specifieke eindtermen.

Je vindt meer over de interpretatie en de didactiek van de specifieke eindtermen in deel 2.

6 Doelstellingen

6.1 De algemene doelstellingen²²

De algemene doelstellingen liggen op vier terreinen, nl. van de:

- 1) taken en functionele kennis,
- 2) strategieën,
- 3) interculturele competentie,
- 4) attitudes.

1. De leerlingen kunnen adequaat en zelfstandig functioneren in eenvoudige en courante communicatiesituaties die relevant zijn voor hun belangstelling en leefwereld. Dit betekent bv.:
  - informatie uit gesproken boodschappen verwerken (luistervaardigheid) en hierbij hun luistergedrag afstemmen op verschillende doeleinden;
  - informatie uit geschreven teksten (leesvaardigheid) begrijpen, waarbij ze hun leesgedrag afstemmen op verschillende doeleinden of leesintenties;
  - deelnemen aan eenvoudige rechtstreekse of telefonische gesprekken (gespreksvaardigheid);
  - vragen beantwoorden en/of iets vertellen m.b.t. het dagelijkse leven, hun leefwereld (spreekvaardigheid);
  - eenvoudig geschreven mededelingen doen en boodschappen formuleren. Deelnemen aan vormen van geschreven interactie, zoals corresponderen en chatten (schrijfvaardigheid).

Om bovengenoemde taken te kunnen uitvoeren, hebben de leerlingen functionele woordenschat en spraakkunst nodig.

2. Bij het uitvoeren van taken leren de leerlingen strategieën toepassen die hen in staat stellen om hun taalleervaardigheid te ontwikkelen en daarbij alsmat autonoom te worden.
3. De lessen Frans dragen bij tot de interculturele communicatieve competentie van de leerlingen, die ertoe worden aangezet de anderen met respect en onbevooroordeeld te benaderen bij interculturele ontmoetingen.
4. De leerlingen ontwikkelen een positieve attitude ten aanzien van het Frans als taal en als vak. Bovendien is het de bedoeling dat ze ook werken aan de leerplangebonden attitudes: bereidheid om de taal te leren en te gebruiken, hun taal te verzorgen en te streven naar steeds grotere vormcorrectheid.

De leer- en evaluatieprocessen geven de leerlingen (en hun ouders) voldoende informatie om hen in staat te stellen de aard van de verdere studies op een positieve wijze te bepalen op het einde van de 3de graad.

---

²² De visietekst uit 2007 (zie www.vvksso.be > visieteksten) verwoordt de basisvisie voor het vreemdetalenonderwijs in dit leerplan.

6.2 De communicatieve vaardigheden

LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN

De **leerplandoelstellingen** omschrijven voor de verschillende vaardigheden welke **taken** de leerling moet kunnen uitvoeren. Voor de receptieve vaardigheden worden hierbij de tekstsoorten aangegeven, voor de productieve vaardigheden de (gesproken en geschreven) teksten die de leerling zelf moet kunnen produceren. Daarnaast worden voorbeelden gegeven van mogelijke **leerinhouden**: voorbeelden van teksttypen (receptieve vaardigheden) en voorbeelden van producties (productieve vaardigheden). Deze voorbeelden zijn enkel richtinggevend: ze kunnen de leerkracht inspireren bij de selectie van teksten en opdrachten.

Belangrijk

Het teken bij een leerplandoel duidt aan dat specifieke eindtermen gelinkt zijn aan dit doel en verwijst naar één van de drie overzichtstabellen (zie 6.2.3, p. 32; 6.2.7, p. 49 en 6.5, p. 57).

Om de leerplandoelstellingen te realiseren, doen de leerlingen een beroep op **kennis, inzichten en strategieën** en leggen ze bepaalde **attitudes** aan de dag. Groeien in taalvaardigheid veronderstelt dan ook dat de verschillende componenten (kennis en inzichten, strategieën en attitudes) samen ontwikkeld worden. Daarom bevatten de doelstellingen die geformuleerd worden voor elke vaardigheid een aantal overkoepelende doelstellingen die betrekking hebben op functionele taalkennis en socioculturele aspecten, op strategieën en op attitudes. Het gaat hier over **overkoepelende doelstellingen** in de zin dat ze in principe kunnen worden ontwikkeld bij het uitvoeren van eender welke taak:

- de doelstellingen die betrekking hebben op het herkennen, opzoeken en presenteren van cultuuruitingen die specifiek zijn voor de francofone wereld sluiten aan bij de **interculturele competentie**. Het gaat hier over kennis van de wereld in het algemeen, over kennis van taalkundige elementen (de zogenaamde kennis van land en volk, afkortingen, letterwoorden, de connotatieve betekenis van cultureel geladen begrippen ...) en sociolinguïstische aspecten (taalregisters, afwijkingen van de standaardtaal, beleefdheidsconventies, sociale conventies ...). Afhankelijk van de behandelde teksten zullen de leerlingen typische begrippen leren. Bij het lezen en beluisteren van authentieke teksten in de vreemde taal breiden de leerlingen zo hun taalkennis en hun kennis van de (francofone) wereld uit. Voor concrete voorbeelden: zie deel 2.
- de doelstellingen m.b.t. de **functionele kennis** benadrukken het geïntegreerde karakter van kennis en vaardigheden. Om de receptieve en productieve taken uit te voeren, moet de leerling de nodige functionele kennis (woordenschat, taalstructuren, taalinzichten) activeren en inzetten. Tegelijkertijd wordt hij uitgedaagd om zijn taalkennis uit te breiden om de taalzaak zo goed mogelijk uit te voeren.
- de **strategieën** hebben betrekking op het proces, op de manier waarop de taalgebruiker de taak aanpakt om deze zo doeltreffend mogelijk uit te voeren. Het zijn planmatige technieken, procedures, handelwijzen die elke taalgebruiker min of meer bewust hanteert en die door onderwijs ontwikkeld en versterkt worden.
- de **attitudes** beschrijven wenselijk gedrag dat de leerling ontwikkelt bij het uitvoeren van de taken. De doelstellingen die betrekking hebben op attitudes zijn met een asterisk(*) aangeduid. Voor attitudes geldt geen realisatie- maar een inspanningsverplichting. Het komt er dus op aan de leerlingen gerichte activiteiten aan te bieden om deze attitudes te ontwikkelen en in te oefenen.

De tekstkenmerken beschrijven de kenmerken van lees- en luisterteksten die de leerlingen moeten kunnen verwerken en de kenmerken van de teksten die de leerlingen (mondeling en schriftelijk) moeten kunnen produceren.

De verschillen t.o.v. de 2de graad zijn in het **turkoois** gemarkeerd.

Het teken “+” duidt een verschil aan met het basisleerplan.

De beknopte leerlijn geeft ten slotte per vaardigheid telkens de belangrijkste verschillen aan met de leerplannen voor de 2de graad aso. Dit laat de leerkracht toe specifieke leerlijnen uit te zetten voor zijn leerlingen, aan te sluiten bij reeds verworven vaardigheden en bijzondere aandacht te besteden aan die aspecten die nieuw zijn in de 3de graad. Het tweede deel van dit leerplan bevat een gedetailleerde versie van die leerlijnen.

6.2.1 Luisteren

LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN

Doelstellingen		Tekstsoorten				
De leerlingen kunnen de volgende luistertaken uitvoeren op BESCHRIJVEND NIVEAU		informatief	prescriptief	narratief	argumentatief	artistiek-literair
Lu 1	het onderwerp bepalen (ET 1)	✓	✓	✓	✓	✓
Lu 2	de hoofdgedachte achterhalen (ET 2)	✓	✓	✓	✓	✓
Lu 3	de gedachtegang volgen (ET 3)	✓	✓	✓	✓	✓
Lu 4	relevante informatie selecteren (ET 4)	✓	✓	✓	✓	✓
Lu 5	de tekststructuur herkennen en -samenhang herkennen ²³	✓	✓	✓	✓	✓
Lu 6 ²⁴ ↙ SET 5,6,7,15	cultuuruitingen herkennen en opzoeken die specifiek zijn voor de francofone wereld (ET 5)					
STRUCTUREREND NIVEAU						
Lu 7 ↙ SET 16	de informatie op overzichtelijke en persoonlijke wijze ordenen (ET 6)	✓	✓	✓	✓	✓

23 Hoewel deze taak niet werd opgenomen in de eindtermen heeft zij hier haar plaats als opstap naar Lu 7.

24 De pijl duidt een link aan met specifieke eindtermen en verwijst naar het overzicht p. 32.

BEOORDELEND NIVEAU						
Lu 8 ↙ SET 3,4,8, 10,13,14	een oordeel vormen (ET 7)	✓	✓	✓	✓	✓
In een gesprekssituatie						
Lu 9	kunnen de leerlingen de gesprekspartner voldoende begrijpen om deel te nemen aan het gesprek (ET 28)					
Bij het uitvoeren van luistertaken						
Lu 10	kunnen de leerlingen hun functionele kennis (taalhandelingen, woordenschat en grammatica) inzetten en uitbreiden ²⁵ (ET 42-43)					
Bij het uitvoeren van luistertaken passen de leerlingen, waar nodig, de volgende strategieën toe (ET 8-29)						
Lu 11 ↙ SET 11, 12	<p>Luisterstrategieën</p> <ul style="list-style-type: none"> - hypothesen vormen over de inhoud en de bedoeling van de tekst; - het luisterdoel bepalen en hun luistergedrag erop afstemmen; - gebruikmaken van visuele en auditieve ondersteuning. <p>Compensatiestrategieën</p> <ul style="list-style-type: none"> - de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden; - de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context. <p>In een gesprek</p> <ul style="list-style-type: none"> - vragen om langzamer te spreken, iets te herhalen; - zeggen dat ze iets niet begrijpen en vragen wat iets betekent; - zelf iets herhalen of iets aanwijzen om na te gaan of zij de andere gesprekspartner begrepen hebben. <p>Leerstrategieën</p> <ul style="list-style-type: none"> - zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen; - relevante informatie noteren in kernwoorden. 					

²⁵ Zie taalkundige component.

Bij het uitvoeren van luistertaken ontwikkelen de leerlingen de volgende attitudes²⁶	
Lu 12*	Ze tonen bereidheid om te luisteren in het Frans en de gepaste strategieën in te zetten; ze worden daarbij zelfstandiger en nemen meer initiatief. (ET 45*)
Lu 13*	Ze tonen belangstelling voor de aanwezigheid van Frans in hun leefwereld, ook buiten de school, en voor de socioculturele wereld van de Franssprekenden. (ET 47*)
Lu 14*	Ze staan open voor verschillen en gelijkenissen in leefwijze tussen de eigen cultuur en die van de francofone wereld. (ET 48*)
Lu 15*	Ze hebben oog voor de esthetische component van teksten. (ET 49*)

---

26 Voor attitudes (aangeduid met een *) bestaat geen realisatieverplichting maar een inspanningsverplichting. Je probeert deze attitude zo goed mogelijk te realiseren bij je leerlingen. Je hebt gericht aandacht voor de doelstellingen en je kan aantonen op welke manier de doelstelling wordt nagestreefd.

TOELICHTING

Teksttypen

Naast het gebruik van het Frans als natuurlijke voertaal in de klas, dragen audio-opnames, video- en multimediale documenten bij tot het ontwikkelen van luistervaardigheid.

Voor elke tekstsoort kun je een keuze²⁷ maken uit een veelheid aan documenten.

Tekstsoorten	Teksttypen
Informatieve teksten	weerberichten, publieke aankondigingen, mededelingen, berichten op antwoordapparaten, routebeschrijvingen, nieuwsberichten, interviews, gesprekken tussen moedertaalsprekers, uiteenzettingen (door de leerkracht), reportages, documentaires, verslagen, toeristische info ...
Prescriptieve teksten	aanwijzingen, instructies, voorschriften, waarschuwingen, trailers, reclameboodschappen, publieke aankondigingen, recepten, preventiecampagnes, bijschriften bij medicijnen ...
Narratieve teksten	(video)reportages, verhalen, anekdotes, interviews, uittreksels uit films en series, documentaires ...
Argumentatieve teksten	discussies, reclameboodschappen, debatten, verkoopgesprekken, filmfragmenten, recensies van films, muziek, voorstellingen, concerten en boeken ...
Artistiek-literaire teksten²⁸	chansons, gedichten, clips, filmfragmenten, series en toneelfragmenten, podcasts, kortverhalen ...

Tekstkenmerken

De teksten die aan bod komen, vertonen de volgende kenmerken en zijn bij voorkeur authentiek.

Criteria	Kenmerken
Onderwerp	<ul style="list-style-type: none"> - af en toe abstractie⁺²⁹ - eigen leefwereld en dagelijks leven - ook onderwerpen van meer algemene aard, o.m. met betrekking tot de actualiteit - ook domeinspecifieke, zoals zakelijke en wetenschappelijke⁺
Taalgebruikssituatie	<ul style="list-style-type: none"> - voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties - waarin af en toe digitale media geïntegreerd worden - met aandacht voor⁺ socioculturele verschillen tussen de Franstalige wereld en de eigen wereld - met en zonder achtergrondgeluiden - met en zonder visuele ondersteuning
Structuur en samenhang	<ul style="list-style-type: none"> - ook samengestelde zinnen met een zekere mate van complexiteit - tekststructuur met een zekere mate van complexiteit

²⁷ Deze lijst is niet exhaustief en kan aangevuld worden.

²⁸ In deel 2, vind je didactische tips om lesactiviteiten rond audio- en/of visueel ondersteunde artistiek-literaire documenten te optimaliseren.

²⁹ Het teken "+" duidt een verschil aan met het basisleerplan. Zie 5.3.2, p. 11.

Lengte	- af en toe relatief lange teksten ⁺
Uitspraak, articulatie, intonatie, tempo	- heldere uitspraak - zorgvuldige articulatie - duidelijke, natuurlijke intonatie - vaker met lichte afwijking van de standaardtaal ⁺ - normaal tempo
Woordenschat en taalvariëteit	- overwegend frequente woorden - niet altijd eenduidig in de context ⁺ - vaker met lichte afwijking van de standaardtaal ⁺ - informeel en formeel

Schematische voorstelling van de luistertaken

Voor alle tekstsoorten (informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve, artistiek-literaire)	
Verwerkingsniveau	Taken
Beschrijvend	- het onderwerp bepalen - de hoofdgedachte achterhalen - de gedachtegang volgen - relevante informatie selecteren - de structuur en de samenhang van een tekst herkennen - cultuuruitingen herkennen en opzoeken die specifiek zijn voor de francofone wereld
Structurerend	- informatie op overzichtelijke en persoonlijke manier ordenen
Beoordelend	- een oordeel vormen

Leerlijn luistervaardigheid

We kunnen de belangrijkste verschillen ten opzichte van de 2de graad als volgt samenvatten. In de 3de graad Moderne talen beluisteren de leerlingen dus ook teksten die:

- onderwerpen met af en toe abstractie behandelen;
- domeinspecifiek zijn, zoals zakelijke en wetenschappelijke;
- langer en complexer zijn qua zinsconstructie en tekststructuur;
- vaker een lichte afwijking van de standaardtaal tonen;
- overwegend frequente woordenschat bevatten, niet altijd eenduidig in de context.

De leerlingen kunnen in luisterdocumenten op zoek gaan naar cultuuruitingen die eigen zijn aan de francofone wereld.

Er wordt meer ruimte vrijgemaakt voor artistiek-literaire teksten dan in de vorige graden. Enerzijds beschikken leerlingen ondertussen over meer taalkundige en socioculturele bagage en hebben ze meer maturiteit om deze teksten ten volle te waarderen. Anderzijds zijn er heel wat aansluitingsmogelijkheden tussen de courante thema's en lesonderwerpen van de 3de graad en het artistiek-literaire aanbod.

De leerlingen van de 3de graad behandelen bovendien de taken op het structurerend verwerkingsniveau grondiger en ruimer:

- ze structureren de informatie ook op persoonlijke wijze;
- ze kunnen dit op alle tekstsoorten toepassen.

Ze gebruiken daarbij specifieke luisterstrategieën en zijn zelfstandiger bij het uitvoeren van de taken.

De leerplandoelstellingen worden ten slotte **uitgebreid en verdiept** bij het realiseren van de **specifieke eindtermen**.

6.2.2 Lezen

LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN

Doelstellingen		Tekstsoorten				
De leerlingen kunnen de volgende leestaken uitvoeren op BESCHRIJVEND NIVEAU		informatief	prescriptief	narratief	argumentatief	artistiek-literair
Le 1	het onderwerp bepalen (ET 9)	✓	✓	✓	✓	✓
Le 2	de hoofdgedachte achterhalen (ET 10)	✓	✓	✓	✓	✓
Le 3	de gedachtegang volgen (ET 11)	✓	✓	✓	✓	✓
Le 4	relevante informatie selecteren (ET 12)	✓	✓	✓	✓	✓
Le 5	de structuur en de samenhang van een tekst herkennen (ET 13)	✓	✓	✓	✓	✓
Le 6 SET 5,6,7,15	cultuuruitingen herkennen en opzoeken die specifiek zijn voor de francofone wereld (ET 14)					
STRUCTUREREND NIVEAU						
Le 7 SET 16	de informatie op overzichtelijke en persoonlijke wijze ordenen (ET 15)	✓	✓	✓	✓	✓
BEOORDELEND NIVEAU						
Le 8 SET 3,4,8 10,13,14	een oordeel vormen (ET 16)	✓	✓	✓	✓	✓

Bij het uitvoeren van leestaken	
Le 9	kunnen de leerlingen hun functionele kennis (taalhandelingen, woordenschat en grammatica) inzetten en uitbreiden ³⁰ . (ET 42-43)
Bij het uitvoeren van leestaken passen de leerlingen, waar nodig, de volgende strategieën toe. (ET 17)	
Le 10 SET 11,12	<p>Leesstrategieën</p> <ul style="list-style-type: none"> - het leesdoel bepalen en hun leesgedrag en aanpak erop afstemmen; - gebruikmaken van visuele en tekstuele ondersteuning; - hypothesen vormen over de inhoud en de bedoeling van de tekst; - relevante informatie aanduiden. <p>Compensatiestrategieën</p> <ul style="list-style-type: none"> - de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden; - de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden en uitdrukkingen afleiden uit de context; - waar nodig, digitale en niet-digitale hulpbronnen en gegevensbestanden (woordenlijst, woordenboek, encyclopedie ...) efficiënt raadplegen. <p>Leerstrategieën</p> <ul style="list-style-type: none"> - onduidelijke passages herlezen; - zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen.
Bij het uitvoeren van leestaken ontwikkelen de leerlingen de volgende attitudes ³¹ :	
Le 11*	Ze tonen bereidheid om een Franse tekst te lezen en de gepaste strategieën in te zetten; ze worden daarbij zelfstandiger en nemen initiatief. (ET 45*)
Le 12*	Ze tonen belangstelling voor de aanwezigheid van het Frans in hun leefwereld, ook buiten de school, en voor de socioculturele wereld van de Franssprekenden. (ET 47*)
Le 13*	Ze staan open voor verschillen en gelijkenissen in leefwijze tussen de eigen cultuur en die van de francofone wereld. (ET 48*)
Le 14*	Ze hebben oog voor de esthetische component van teksten. (ET 49*)

30 Zie taalkundige component.

31 Voor attitudes (aangeduid met een *) bestaat geen realisatieverplichting maar een inspanningsverplichting. Je probeert deze attitude zo goed mogelijk te realiseren bij je leerlingen. Je hebt gericht aandacht voor de doelstellingen en je kan aantonen op welke manier de doelstelling wordt nagestreefd.

TOELICHTING

Teksttypen

Voor elke tekstsoort kun je een keuze³² maken uit een veelheid aan documenten.

Tekstsoorten	Teksttypen
Informatieve teksten	artikel uit kranten en tijdschriften (over allerhande onderwerpen), interview, dialoog, mededeling, toeristische informatie, informele boodschap (brieven, e-mails), verslag, webpagina en andere digitale teksten (blog ...), affiche, prijslijst, formulier, tabel, activiteitenkalender, schema, recensie ...
Prescriptieve teksten	aankondiging, opschrift, waarschuwing, regels bij sport en spel, instructies, reglement, gebruiksaanwijzing, handleiding, recept, reclamefolder, (toeristische) advertentie ...
Narratieve teksten	reportage, verhaal, relaas, scenario, interview, feuilleton, anekdote, mop, <i>fait divers</i> , getuigenis ...
Argumentatieve teksten	lezersbrief, discussieforum, pamflet, betoog, essay, verslag van debat ...
Artistiek-literaire teksten	gedicht, verhaal, strip, liedjestekst, cartoon, kortverhaal, roman, toneel ...

In deze richting gaan de leerlingen bovendien verdiepend in op literatuur. Twee specifieke eindtermen betreffen nl. expliciet literatuur:

- SET 8: Leerlingen kunnen elementen uit de literatuurgeschiedenis, zoals stromingen, aanwenden om teksten in hun historische, politieke en sociale context te plaatsen;
- SET 17: Leerlingen kunnen een onderzoeksopdracht voorbereiden, uitvoeren en evalueren over een literair en/of linguïstisch vraagstuk.

Per leerjaar lezen de leerlingen ten minste **drie boeken** als persoonlijke lectuur. Eén boek kan door een evenwaardig pakket teksten vervangen worden.

In deel 2, vind je didactische tips om lesactiviteiten rond gelezen artistiek-literaire teksten en specifieke eindtermen te optimaliseren.

Tekstkenmerken

De teksten die aan bod komen, vertonen de volgende **kenmerken** en zijn **bij voorkeur authentiek**.

Criteria	Kenmerken
Onderwerp	<ul style="list-style-type: none"> - af en toe abstractie - eigen leefwereld en dagelijks leven - ook onderwerpen van meer algemene aard, o.m. met betrekking tot de actualiteit - ook domeinspecifieke, zoals zakelijke en wetenschappelijke⁺³³
Taalgebruikssituatie	<ul style="list-style-type: none"> - voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties - waarin af en toe digitale media geïntegreerd worden - met aandacht voor⁺ socioculturele verschillen tussen de Franstalige wereld en de eigen wereld - met en zonder visuele ondersteuning

³² Deze lijst is niet exhaustief en kan aangevuld worden

³³ Het teken "+" duidt een verschil met het basisleerplan aan. Zie tabel 5.3.2, p. 11.

Structuur en samenhang	<ul style="list-style-type: none"> - relatief complex gestructureerde informatieve, prescriptieve en narratieve teksten - niet al te complex gestructureerde argumentatieve en artistiek-literaire teksten - ook samengestelde zinnen met een zekere mate van complexiteit - ook met redundante informatie
Lengte	<ul style="list-style-type: none"> - af en toe relatief lange teksten
Woordenschat en taalvariëteit	<ul style="list-style-type: none"> - overwegend frequente woorden - niet altijd eenduidig in de context - vaker met lichte afwijking van de standaardtaal - met aandacht voor taalvariëteit - informeel en formeel

Schematische voorstelling van de leestaken

Voor alle tekstsoorten (informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve, artistiek-literaire)	
Verwerkingsniveau	Taken
Beschrijvend	<ul style="list-style-type: none"> - het onderwerp bepalen - de hoofdgedachte achterhalen - de gedachtegang volgen - relevante informatie selecteren - de structuur en de samenhang van een tekst herkennen - culturele uitingen opzoeken die specifiek zijn voor de francofone wereld
Structurerend	<ul style="list-style-type: none"> - informatie op overzichtelijke en persoonlijke manier ordenen
Beoordelend	<ul style="list-style-type: none"> - een oordeel vormen

Leerlijn leesvaardigheid

We kunnen de belangrijkste verschillen ten opzichte van de 2de graad als volgt samenvatten.

In de 3de graad Moderne talen lezen de leerlingen dus ook teksten die

- langer en complexer zijn qua zinsconstructie en tekststructuur;
- onderwerpen met enige abstractie behandelen;
- domeinspecifiek zijn, zoals zakelijke en wetenschappelijke;
- vaker een lichte afwijking van de standaardtaal tonen;
- overwegend frequente woorden bevatten, niet altijd eenduidig in de context.

Er kan ook meer ruimte vrijgemaakt worden voor artistiek-literaire teksten dan in de vorige graden. Enerzijds beschikken leerlingen ondertussen over meer taalkundige en socioculturele bagage en hebben ze meer maturiteit om deze teksten ten volle te waarderen. Anderzijds zijn er heel wat aansluitingsmogelijkheden tussen de courante thema's en lesonderwerpen van de 3de graad en het artistiek-literaire aanbod.

De leerlingen van de 3de graad behandelen bovendien de taken op het structurerend verwerkingsniveau grondiger en ruimer:

- ze structureren de informatie ook op persoonlijke wijze;
- ze kunnen dit ook op prescriptieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten toepassen.

Ze gebruiken daarbij specifieke leesstrategieën en zijn zelfstandiger bij het uitvoeren van de taken.

De leerplandoelstellingen worden ten slotte **uitgebreid en verdiept** bij het realiseren van de **specifieke eindtermen**.

6.2.3 Overzichtstabel specifieke eindtermen bij receptieve vaardigheden

In de inleiding (zie 5.3.4, p.17) lees je meer over het inhoudelijk kader van de specifieke eindtermen voor moderne vreemde talen. De samenhang tussen de receptieve leerplandoelen en de specifieke eindtermen wordt in onderstaande overzichtstabel gevisualiseerd.

Leeswijzer:

- Sommige specifieke eindtermen betreffen vaardigheden, andere strategieën.
- Eén van de drie specifieke eindtermen betreffende de onderzoekscompetentie wordt hier al afzonderlijk vermeld om een stapsgewijze aanpak van deze competentie te bevorderen. Leerlingen kunnen zich immers bij het beluisteren of lezen van documenten gedeeltelijk oriënteren op een onderzoeksprobleem.
- Afkortingen:
  - T&Co = Taal en communicatie
  - T&Cu = Taal en cultuur
  - T-S = Taal als systeem
  - OC = Onderzoekscompetentie

De leerlingen kunnen cultuuruitingen herkennen en opzoeken die specifiek zijn voor de francofone wereld. (Lu 6/Le 6/IC 2)	
SET 6 T&Cu	↪ cultuuruitingen verkennen die specifiek zijn voor de gebieden waar de doeltaal als omgangstaal gebruikt wordt;
SET 7 T&Cu	↪ cultuur verkennen door middel van visuele taal zoals film, toneel, dans, reclame, videoclips, beeldend werk, websites ...;
SET 5 T&Cu	↪ misverstanden in de interculturele communicatie die ontstaan door taalkundige of culturele verschillen herkennen en kunnen rechtzetten;
SET 15 T-S	↪ gelijkenissen en verschillen tussen talen herkennen.
De leerlingen kunnen de informatie in informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten op overzichtelijke en persoonlijke manier ordenen. (Lu 7/Le 7)	
SET 16 OC	↪ zich oriënteren op een onderzoeksprobleem door gericht informatie te verzamelen, te ordenen en te bewerken.
De leerlingen kunnen een oordeel vormen over informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten. (Lu 8/Le 8)	
SET 4 T&Cu	↪ stereotypen met betrekking tot eigen en andermans cultuur en cultuuruitingen herkennen en nuanceren;
SET 3 T&Co	↪ vergelijken hoe in de eigen cultuur en in andere culturen informatie gebracht wordt bij interpersoonlijke, intergroeps- en massacommunicatie;
SET 8 T&Cu	↪ elementen uit de literatuurgeschiedenis, zoals stromingen, aanwenden om teksten in hun historische, politieke en sociale context te plaatsen;
SET 10 T-S	↪ bij de studie van teksten grammaticale structuren en formele en inhoudelijke kenmerken van tekstsoorten herkennen en beschrijven. ³⁴

³⁴ Deze specifieke eindterm bouwt ook verder op leerplandoel TC 2 (zie Taalkundig component).

SET 13 & 14 T-S	↪ taalvariatie ³⁵ en contextuele afhankelijkheid van een taaluiting herkennen en illustreren. ³⁶
De leerlingen beheersen volgende strategieën en kunnen ze doeltreffend inzetten:	
SET 11 T-S	lees- en luisterstrategieën inzetten en passende hulpmiddelen hanteren om inzicht te verwerven in spellingsysteem, uitspraak, betekenis van woorden, zinsconstructies en de relatie klank-teken;
SET 12 T-S	lees- en luisterstrategieën inzetten om hun taalleerproces autonoom te evalueren, bij te sturen en verder te zetten.

---

35 van geografische, historische en/of socioculturele aard

36 Deze specifieke eindtermen bouwen ook verder op leerplandoel TC 2 (zie Taalkundig component).

6.2.4 Spreken

LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN

Doelstellingen		Mogelijke producties
De leerlingen kunnen de volgende spreektaken uitvoeren op BESCHRIJVEND NIVEAU		
Spr 1	informatie meedelen uit informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten (ET 18)	het mondeling verwoorden van: <ul style="list-style-type: none"> - elementen uit een persartikel, - praktische informatie uit een gebruiksaanwijzing - gegevens over het verloop van een verhaal, film(fragment) - beargumenteerd opiniestuk - elementen over onderwerp, personages, sfeer ... in een chanson, gedicht ...
Spr 2	beluisterde en gelezen informatieve en narratieve teksten navertellen (ET 19)	een nieuwsitem, reportage, reiservaring navertellen ook zonder canvas of sleutelwoorden
STRUCTUREREND NIVEAU		
Spr 3 SET 1	beluisterde en gelezen informatieve, narratieve en artistiek-literaire teksten samenvatten (ET 20)	samenvatting van persartikels, interviews, kortverhalen, romans ...
Spr 4	verslag uitbrengen over een ervaring, een situatie, een gebeurtenis (ET 21)	mondeling verslag over een eigen reis- en/of werkervaring, een project op school, een gebeurtenis uit de actualiteit ...
Spr 5 SET 1	een presentatie geven (ET 22)	een presentatie over een zoekopdracht, een film, een boek, een eigen creatie, een excursie ...

Spr 6	cultuuruitingen opzoeken en presenteren die specifiek zijn voor de francofone wereld (ET 23)	na het opzoeken, verwerken van documentatie, presentatie over aspecten van het dagelijkse leven (wonen, eten, mobiliteit ...), van vrijetijdsbesteding (uitgaan, muziek, film ...), van kunst en cultuur (literatuur, toneel ...), van media (pers, tv, radio ...), van toerisme (bezienswaardigheden, specialiteiten ...), van opvoeding (schoolstelsel, opleidingen ...) van politiek (partijen, socio-economisch beleid ...) enz.
BEOORDELEND NIVEAU		
Spr 7	een waardering toelichten (ET 24)	gefundeerde reactie op meningen of conclusies op discussiefora, vergelijking van meningen
Spr 8 SET 9, 17,18	een gefundeerd standpunt naar voor brengen bij beluisterde en gelezen informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten (ET 25)	pro en/of contra-argumenten op basis van een persartikel, een opiniestuk
Bij het uitvoeren van spreektaken		
Spr 9	kunnen de leerlingen hun functionele kennis (taalhandelingen, woordenschat en grammatica) inzetten en uitbreiden ³⁷ . (ET 42-43)	
Bij het uitvoeren van spreektaken passen de leerlingen, waar nodig, de volgende strategieën toe (ET 26):		
Spr 10 SET 2, 11,12	<p>Spreekstrategieën</p> <ul style="list-style-type: none"> - het spreekdoel bepalen en hun taalgebruik erop afstemmen; - een spreekplan opstellen. <p>Compensatiestrategieën</p> <ul style="list-style-type: none"> - indien nodig gebruikmaken van een canvas en/of sleutelwoorden; - gebruikmaken van non-verbaal gedrag; - gebruikmaken van ondersteunend visueel en auditief materiaal; - ondanks moeilijkheden, via omschrijvingen de correcte boodschap overbrengen; - bij de voorbereiding, digitale en niet-digitale hulpbronnen (woordenboeken, grammatica's ...) raadplegen en de gevonden informatie correct gebruiken. 	

³⁷ Zie taalkundige component.

	Leerstrategieën <ul style="list-style-type: none"> - zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles kunnen verwoorden; - bij een gemeenschappelijke spreektaak <ul style="list-style-type: none"> - afspraken maken over inhoud en formulering (taal); - elkaars voorbereiding evalueren, corrigeren; - elkaars inbreng benutten.
Bij het uitvoeren van spreektaken ontwikkelen de leerlingen de volgende attitudes³⁸.	
Spr 11*	Ze tonen durf en bereidheid om de spreektaken uit te voeren en de gepaste spreekstrategieën in te zetten. Ze worden daarbij zelfstandiger en nemen meer initiatief. (ET 45*)
Spr 12*	Ze streven naar een verzorgd taalgebruik, onder andere door het inzetten van strategieën. (ET 46*)

38 Voor attitudes (aangeduid met een *) bestaat geen realisatieverplichting maar een inspanningsverplichting. Je probeert deze attitude zo goed mogelijk te realiseren bij je leerlingen. Je hebt gericht aandacht voor de doelstellingen en je kan aantonen op welke manier de doelstelling wordt nagestreefd.

TOELICHTING

Tekstkenmerken van de mondelinge producties

De door de leerlingen geproduceerde teksten vertonen de volgende kenmerken:

Criteria	Kenmerken
Onderwerp	<ul style="list-style-type: none"> - vrij concreet - eigen leefwereld en dagelijks leven - ook onderwerpen van meer algemene aard
Taalgebruikssituaties	<ul style="list-style-type: none"> - voor de leerlingen relevante en vertrouwde⁺³⁹ taalgebruikssituaties - met en zonder visuele ondersteuning, met inbegrip van non-verbale signalen - met en zonder achtergrondgeluiden - met aandacht voor digitale media
Structuur en samenhang	<ul style="list-style-type: none"> - enkelvoudige zinnen en samengestelde zinnen met een beperkte mate van complexiteit - duidelijke tekststructuur - complexere elementen verbonden tot een coherente tekst
Lengte	<ul style="list-style-type: none"> - af en toe langere⁺ teksten
Woordenschat en taalvariëteit	<ul style="list-style-type: none"> - frequente en minder frequente⁺ woorden - voldoende uitgebreid om de spreektaken uit te voeren - standaardtaal - informeel en formeel
Uitspraak, articulatie, intonatie	<ul style="list-style-type: none"> - heldere uitspraak - zorgvuldige articulatie - duidelijke, natuurlijke intonatie - standaardtaal
Tempo en vlotheid	<ul style="list-style-type: none"> - met af en toe⁺ eventuele herhalingen en onderbrekingen die de communicatie evenwel niet storen - tempo dat aanleunt bij een natuurlijk spreektempo⁺

In elke tekst mag je een **degelijke vormcorrectheid** verwachten.

39 Het teken “+” duidt een verschil met het basisleerplan aan. Zie tabel 5.3.3, p. 15.

Schematische voorstelling van de spreektaken

Verwerkings-niveau	Taken	Tekstsoort als basis				
		Infor-matief	Pres-criptief	Narratief	Argumen-tatief	Art-literair
Beschrijvend	informatie meedelen	✓	✓	✓	✓	✓
	navertellen	✓		✓		
Structurerend	samenvatten	✓		✓		✓
	verslag uitbrengen					
	een presentatie geven					
	cultuuruitingen opzoeken en presenteren					
Beoordelend	een waardering toelichten					
	een gefundeerd standpunt naar voor brengen	✓	✓	✓	✓	✓

Leerlijn spreekvaardigheid

We kunnen de belangrijkste verschillen t.o.v. de 2de graad als volgt samenvatten.

In de 3de graad Moderne talen produceren de leerlingen dus ook teksten

- over minder concrete onderwerpen;
- over algemene onderwerpen;
- die af en toe langer zijn;
- met beperkt complexe zinsconstructies;
- waarin ze complexere elementen coherent verbinden;
- met minder frequente woorden;
- met voldoende uitgebreide woordenschat en taalvariëteit om de spreektaken uit te voeren;
- met een hogere taalcorrectheid dan in de 2de graad.

De leerlingen voeren bovendien meer taken op het structurerend en het beoordelend verwerkingsniveau uit:

- ze vatten ook beluisterde teksten samen;
- ze zoeken cultuuruitingen op die specifiek zijn voor de francophone wereld en presenteren ze;
- ze brengen een gefundeerd standpunt naar voren op basis van gelezen en beluisterde teksten.

Ze gebruiken daarbij specifieke spreekstrategieën en zijn zelfstandiger bij het uitvoeren van de taken.

De leerplandoelstellingen worden ten slotte **uitgebreid en verdiept** bij het realiseren van de **specifieke eindtermen**.

6.2.5 Gespreksvaardigheid (mondelijke interactie)

LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN

Een aantal spreektaken moeten ook in mondelinge interactie gerealiseerd worden.

Mondelinge interactie verschilt in een aantal opzichten van een spreekopdracht.

- In mondelinge interactie overlappen productieve en receptieve processen elkaar. De taalgebruikers produceren niet enkel, ze doen ook een beroep op receptieve vaardigheden. Zo beginnen ze reeds te plannen vooraleer de reactie van de gesprekspartner volledig is. Ze houden hierbij rekening met hypothesen over aard, betekenis en interpretatie van de boodschap.
- De gespreksopbouw is cumulatief: naarmate een interactie vordert, komen de gesprekspartners tot een betere afstemming op elkaar qua interpretatie van de situatie, de ontwikkeling van verwachtingen en de nadruk op relevante zaken.
- Concreet: in een gespreksvorm kunnen leerlingen o.a.
  - spontaan reageren en ingaan op reacties van de gesprekspartner
  - vragen stellen naar aanleiding van spontane reacties van de gesprekspartner
  - spontaan reageren op een onverwachte wending in het gesprek

Doelstellingen		Mogelijke producties
De leerlingen kunnen		
Gespr 1	een niet al te complex rechtstreeks of telefonisch gesprek beginnen, voeren en afsluiten. (ET 28)	een gesprek voeren van transactionele aard (in taalgebruikssituaties die relevant zijn voor de leerlingen zoals inlichtingen vragen en geven, een dienst/hulp vragen of bieden, iets kopen of bestellen, afspraken maken ...) of van interactionele aard (bv. over interessepunten eigen aan hun leefwereld of over onderwerpen van meer algemene aard)
Gespr 2	de taken gerangschikt onder "luisteren" en "spreken" uitvoeren: (ET 27) <ul style="list-style-type: none"> - hun gesprekspartner voldoende begrijpen om het gesprek vlot te laten verlopen; - informatie meedelen uit informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten; - beluisterde en gelezen informatieve en narratieve teksten navertellen; 	zie spreekvaardigheid

	<ul style="list-style-type: none"> - beluisterde en gelezen informatieve, narratieve en artistiek-literaire teksten samenvatten; - verslag uitbrengen over een ervaring, een situatie en een gebeurtenis; - een presentatie geven; - cultuuruitingen opzoeken en presenteren die specifiek zijn voor de francofone wereld; - een waardering kort toelichten; - een oordeel vormen over informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten; - een gefundeerd standpunt naar voor brengen bij beluisterde en gelezen informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten. 	
Bij het uitvoeren van de gesprekstaken		
Gespr 3	kunnen de leerlingen hun functionele kennis (taalhandelingen, woordenschat en grammatica) inzetten en uitbreiden ⁴⁰ . (ET 42-43)	
Bij het uitvoeren van de gesprekstaken passen de leerlingen, waar nodig, de volgende strategieën toe (ET 29):		
Gespr 4	<p>Gespreksstrategieën</p> <ul style="list-style-type: none"> - rekening houden met de belangrijkste conventies bij mondelinge interactie; - het doel van de interactie bepalen en hun taalgedrag erop afstemmen; - eenvoudige technieken toepassen om een kort gesprek te beginnen, te voeren en af te sluiten; - gebruikmaken van non-verbaal gedrag. <p>Compensatiestrategieën</p> <ul style="list-style-type: none"> - vragen om langzamer te spreken, iets te herhalen; - zelf iets in eenvoudige taal herformuleren om wederzijds begrip na te gaan; - ondanks moeilijkheden via omschrijvingen de correcte boodschap overbrengen. <p>Leerstrategieën</p>	

40 Zie taalkundige component.

	zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen of kunnen uitdrukken.
Bij het uitvoeren van de gesprekstaken ontwikkelen de leerlingen de volgende attitudes ⁴¹ :	
Gespr 5*	Ze tonen bereidheid en durf om de gesprekstaken uit te voeren en de gepaste strategieën in te zetten; ze worden daarbij zelfstandiger en nemen meer initiatief. (ET 45*)
Gespr 6*	Ze streven naar verzorgd taalgebruik, onder andere door het inzetten van strategieën. (ET 46*)

---

41 Voor attitudes (aangeduid met een *) bestaat geen realisatieverplichting maar een inspanningsverplichting. Je probeert deze attitude zo goed mogelijk te realiseren bij je leerlingen. Je hebt gericht aandacht voor de doelstellingen en je kan aantonen op welke manier de doelstelling wordt nagestreefd.

TOELICHTING

Tekstkenmerken

Criteria	Kenmerken
Onderwerp	<ul style="list-style-type: none"> - vrij concreet - eigen leefwereld en dagelijks leven - ook onderwerpen van meer algemene aard
Taalgebruikssituaties	<ul style="list-style-type: none"> - de gesprekspartners richten zich tot elkaar en tot anderen - voor de leerlingen relevante en vertrouwde⁺⁴² taalgebruikssituaties - met en zonder visuele ondersteuning, met inbegrip van non-verbale signalen - met en zonder achtergrondgeluiden - met aandacht voor digitale media
Structuur en samenhang	<ul style="list-style-type: none"> - enkelvoudige zinnen en samengestelde zinnen met een beperkte mate van complexiteit - duidelijke tekststructuur - complexere elementen verbonden tot een coherente tekst
Lengte	<ul style="list-style-type: none"> - af en toe langere teksten⁺
Woordenschat en taalvariëteit	<ul style="list-style-type: none"> - frequente en minder frequente⁺ woorden - voldoende uitgebreid om de gesprekstaken uit te voeren - standaardtaal - informeel en formeel
Uitspraak, articulatie, intonatie	<ul style="list-style-type: none"> - heldere uitspraak - zorgvuldige articulatie - duidelijke, natuurlijke intonatie - standaardtaal
Tempo en vlotheid	<ul style="list-style-type: none"> - met af en toe⁺ eventuele herhalingen en onderbrekingen die de communicatie evenwel niet storen - tempo dat aanleunt bij een natuurlijk spreektempo⁺
In elke tekst mag je een degelijke vormcorrectheid verwachten.	

42 Het teken "+" duidt een verschil aan met het basisleerplan. Zie 5.3.3, p. 15.

Schematische voorstelling van de gesprekken

Verwerkings-niveau	Taken	Tekstsoort als basis				
		Infor-matief	Pres-criptief	Narra-tief	Argumen-tatief	Art.-literair
Beschrijvend	informatie meedelen	✓	✓	✓	✓	✓
	navertellen	✓		✓		
Structurerend	en niet al te complex gesprek (rechtstreeks of telefonisch) beginnen, voeren en afsluiten					
	samenvatten	✓		✓		✓
	verslag uitbrengen					
	een presentatie geven					
	cultuuruitingen opzoeken en presenteren					
Beoordelend	een waardering toelichten					
	een gefundeerd standpunt naar voor brengen	✓	✓	✓	✓	✓

Leerlijn gespreksvaardigheid

Het belangrijkste verschil t.o.v. de 2de graad is dat de leerlingen een complexer rechtstreeks of telefonisch gesprek kunnen voeren.

Leerlingen verfijnen ook één van de gespreksstrategieën: ze herformuleren zelf iets in eenvoudige taal om wederzijds begrip na te gaan.

Voor andere verschillen verwijzen we naar de beknopte leerlijn van de spreekvaardigheid. De tekstenmerken verschillen wel wat het interactief karakter van deze vaardigheid betreft ("de gesprekspartners richt zich tot elkaar en tot anderen").

De leerplandoelstellingen worden ten slotte **uitgebreid en verdiept** bij het realiseren van de **specifieke eindtermen**.

6.2.6 Schrijven

LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN

Doelstellingen		Mogelijke schrijftaken
De leerlingen kunnen de volgende schrijftaken uitvoeren op BESCHRIJVEND NIVEAU		
Sch 1	gelezen teksten globaal weergeven (ET 30)	passages uit gelezen teksten parafraseren bv. in het kader van het opstellen van een handleiding, een brochure, een folder, een gids, een affiche ...
Sch 2	een mededeling schrijven (ET 31)	een dagprogramma opstellen, een mededeling schrijven op een sociaal netwerk, een taakverdeling maken, een uitnodiging schrijven, een bericht achterlaten, een advertentie opstellen, een oproep doen, instructies geven, uitleg geven bij een routebeschrijving, een CV opstellen ...
Sch 3	een situatie, een gebeurtenis, een ervaring beschrijven (ET 32)	op basis van visuele ondersteuning (zoals foto's) of eigen ervaringen, een situatie, een gebeurtenis, een ervaring beschrijven bv. een spontaan reisverslag schrijven, schrijven op een blog of een sociaal netwerk
Sch 4	over gelezen informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten een spontane mening verwoorden (ET 34)	over onderwerpen die in de klas behandeld worden een mening schrijven bv. oefeningen geïnspireerd op webpagina's van kranten die hun lezers uitnodigen om te reageren op artikels, reageren op een forum, schrijfgesprekken; mening schrijven over gelezen boek ...
STRUCTUREREND NIVEAU		
Sch 5 SET 1	beluisterde en gelezen informatieve en narratieve teksten samenvatten (ET 35)	gelezen teksten, cursorische lectuur... samenvatten, een reisbrochure voor een excursie maken ...
Sch 6	gelezen argumentatieve teksten samenvatten (ET 36)	kort het standpunt van de auteur verwoorden ...
Sch 7	een verslag schrijven (ET 37)	een gestructureerd verslag maken over een excursie, een interview, een boek, een film ...
Sch 8	informele en formele brieven , kaartjes, mails en andere digitale teksten schrijven (ET 38)	kaartjes schrijven vanuit een vakantiebestemming, brieven en mails schrijven om inlichtingen te vragen, om een afspraak te maken, om iemand uit te nodigen, te feliciteren, te bedanken, om contact te onderhouden, om iets te vertellen, te beschrijven, motivatiebrieven schrijven ...
Sch 9	cultuuruitingen opzoeken en presenteren die specifiek zijn voor de francophone wereld (ET 39)	documentatie opzoeken, verwerken en presenteren over aspecten van het dagelijkse leven (wonen, eten, mobiliteit ...), van vrijetijdsbesteding (uitgaan, muziek,

		film ...), van kunst en cultuur (literatuur, toneel ...), van media (pers, tv, radio ...), van toerisme (bezienswaardigheden, specialiteiten ...), van opvoeding (schoolstelsel, opleidingen ...) van politiek (partijen, socio-economisch beleid ...) enz.
BEOORDELEND NIVEAU		
Sch 10 SET 9,17,18	een standpunt schrijven in de vorm van een informatieve en argumentatieve tekst. (ET 40)	geargumenteerd reageren op een vraag of een stelling op een forum, rekening houdend met voorgaande reacties, meningen vergelijken, gefundeerd commentaar over een boek, een film, een uitstap, standpunt verwoorden over onderwerpen van meer algemene aard ...
Bij het uitvoeren van schrijftaken		
Sch 11	kunnen de leerlingen alledaagse uitdrukkingen aanwenden en rekening houden met elementaire routines in het Frans. (ET 33)	
Sch 12	kunnen de leerlingen hun functionele kennis (taalhandelingen, woordenschat en grammatica) inzetten en uitbreiden ⁴³ . (ET 42-43)	
Bij het uitvoeren van schrijftaken passen de leerlingen, waar nodig, de volgende strategieën toe (ET 41):		
Sch 13 SET 2,11,12	<p>Schrijfstrategieën</p> <ul style="list-style-type: none"> - het schrijfdoel bepalen en hun taalgebruik erop afstemmen; - een schrijfplan opstellen; - de passende lay-out gebruiken; - rekening houden met de belangrijkste conventies en de eigenheid van de schrijftaal; - de eigen tekst nakijken. <p>Compensatiestrategieën</p> <ul style="list-style-type: none"> - gebruikmaken van een model; - bij de voorbereiding digitale en niet-digitale hulpbronnen (woordenboeken, grammatica's, spellingcontrole ...) raadplegen en de gevonden informatie correct gebruiken. <p>Leerstrategieën</p> <ul style="list-style-type: none"> - zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles kunnen uitdrukken; - bij een gemeenschappelijke schrijftaak <ul style="list-style-type: none"> - afspraken maken over inhoud en formulering (taal); 	

43 Zie taalkundige component.

	<ul style="list-style-type: none"> - elkaars inbreng in de tekst benutten; - elkaars voorbereiding evalueren, corrigeren.
Bij het uitvoeren van schrijftaken ontwikkelen de leerlingen de volgende attitudes ⁴⁴ :	
Sch 14*	Ze tonen de bereidheid om bovenvermelde taken uit te voeren en daarbij de gepaste schrijfstrategieën toe te passen; ze worden daarbij zelfstandiger en nemen meer initiatief. (ET 45*)
Sch 15*	Ze streven naar verzorgd taalgebruik, onder andere door het inzetten van strategieën. (ET 46*)

---

44 Voor attitudes (aangeduid met een *) bestaat geen realisatieverplichting maar een inspanningsverplichting. Je probeert deze attitude zo goed mogelijk te realiseren bij je leerlingen. Je hebt gericht aandacht voor de doelstellingen en je kan aantonen op welke manier de doelstelling wordt nagestreefd.

TOELICHTING

Tekstkenmerken van schrijfproducten

De door de leerlingen geproduceerde teksten vertonen de volgende kenmerken:

Criteria	Kenmerken
Onderwerp	<ul style="list-style-type: none"> - vrij concreet - eigen aan hun leefwereld en dagelijks leven - ook onderwerpen van meer algemene aard⁺⁴⁵
Taalgebruikssituatie	<ul style="list-style-type: none"> - voor de leerlingen relevante en vertrouwde taalgebruikssituaties - met aandacht voor digitale media
Structuur/samenhang	<ul style="list-style-type: none"> - enkelvoudige zinnen en samengestelde zinnen met een beperkte mate van complexiteit - duidelijke tekststructuur waarbij de indeling in alinea's en standaard lay-out zijn toegepast - tekststructuur met een zekere⁺ mate van complexiteit
Lengte	<ul style="list-style-type: none"> - af en toe langere teksten⁺
Woordenschat en taalvariëteit	<ul style="list-style-type: none"> - ook met minder frequente woorden⁺ - voldoende uitgebreid om de schrijftaken uit te voeren - standaardtaal - informeel en formeel

In elke tekst mag je een **degelijke vormcorrectheid** verwachten.

Schematische voorstelling van schrijftaken

Verwerkings-niveau	Taken	Tekstsoort als basis				
		Infor-matief	Pres-criptief	Narra-tief	Argumen-tatief	Art.-literair
Beschrijvend	een gelezen tekst globaal weergeven	✓	✓	✓	✓	✓
	een mededeling schrijven					
	een spontane mening verwoorden over een gelezen tekst	✓	✓	✓	✓	✓
	een situatie, een gebeurtenis, een ervaring beschrijven					
Structurerend	een gelezen tekst samenvatten	✓		✓	✓	
	een beluisterde tekst samenvatten	✓		✓		
	informele brieven, kaartjes en mails schrijven (correspondentie)					
	een verslag schrijven					
	cultuuruitingen opzoeken en presenteren					
Beoordelend	een standpunt verwoorden in de vorm van een informatieve of argumentatieve tekst					

45 Het teken "+" duidt een verschil aan met het basisleerplan. Zie 5.3.3, p. 15.

Leerlijn schrijfvaardigheid

We kunnen de belangrijkste verschillen t.o.v. de 2de graad als volgt samenvatten.

In de 3de graad Moderne talen produceren de leerlingen dus ook teksten

- over minder concrete onderwerpen;
- over algemene onderwerpen;
- die langer zijn;
- met een zekere complexiteit;
- met een duidelijke tekststructuur;
- met een hogere taalcorrectheid dan in de 2de graad.

Ze voeren een breder gamma schrijftaken uit (ook gebaseerd op beluisterde informatieve en narratieve teksten en op gelezen argumentatieve teksten). Ze kunnen argumentatieve teksten schrijven.

Ze zoeken cultuuruitingen op die specifiek zijn voor de francofone wereld en presenteren ze.

Ze gebruiken daarbij specifieke schrijfstrategieën en zijn zelfstandiger bij het uitvoeren van de taken.

De leerplandoelstellingen worden ten slotte **uitgebreid en verdiept** bij het realiseren van de **specifieke eindtermen**.

6.2.7 Overzichtstabel specifieke eindtermen (SET) bij productieve vaardigheden

Leeswijzer:

- Sommige specifieke eindtermen betreffen vaardigheden, andere strategieën.
- Twee van de drie specifieke eindtermen betreffende de onderzoekscompetentie worden hier al afzonderlijk vermeld om een stapsgewijze aanpak van deze competentie te bevorderen. Leerlingen kunnen immers bij het formuleren van een gefundeerd standpunt reflecteren over een mogelijke onderzoeksopdracht en uitdrukkingen aanleren om onderzoeksresultaten te formuleren.
- Afkortingen:
  - T&Co = Taal en communicatie
  - T&Cu = Taal en cultuur
  - T-S = Taal als systeem
  - OC = Onderzoekscompetentie

Specifieke eindtermen (SET) bij productieve vaardigheden	
De leerlingen kunnen beluisterde en gelezen informatieve, narratieve (en artistiek-literaire: enkel voor spreken) teksten samenvatten (<i>Spr 3 + Sch 5</i>) en een presentatie geven. (<i>Spr 5</i>) + (<i>IC 2</i>)	
SET 1 T&Co	↳ domeinspecifieke teksten, zoals zakelijke en wetenschappelijke, structureren, verwerken en gepast presenteren in functie van de ontvanger;
De leerlingen kunnen een gefundeerd standpunt naar voor brengen (bij beluisterde en gelezen informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten: enkel voor spreken) (onder vorm van een informatieve en argumentatieve tekst: enkel voor schrijven). (<i>Spr 8 + Sch 10</i>)	
SET 9 T&Cu	↳ gevoelens en leeservaringen op een creatieve manier vorm geven;
SET 17 OC	↳ een onderzoeksopdracht voorbereiden, uitvoeren en evalueren over een literair en/of linguïstisch vraagstuk;
SET 18 OC	↳ de onderzoeksresultaten en conclusies rapporteren en ze confronteren met andere standpunten.
De leerlingen beheersen volgende strategieën en kunnen ze doeltreffend inzetten:	
SET 2 T&Co	vanuit een communicatiemodel reflecteren op talige communicatie en die waar nodig bijsturen;
SET 11 T-S	mondelijke en schriftelijke strategieën inzetten en passende hulpmiddelen hanteren om inzicht te verwerven in spellingsysteem, uitspraak, betekenis van woorden, zinsconstructies en de relatie klank-teken;
SET 12 T-S	mondelijke en schriftelijke strategieën inzetten om hun taalleerproces autonoom te evalueren, bij te sturen en verder te zetten.

6.3 De interculturele component

De interculturele component omvat andere dan linguïstische kennis m.b.t. de francofone wereld, namelijk vertrouwdheid met aspecten van het dagelijkse leven, de gewoonten, de waarden, de cultuur .... De aandacht gaat uit naar die facetten die belangrijk zijn bij talige communicatie en men zal de leerlingen de socioculturele diversiteit van de francofone wereld laten ontdekken en ermee leren omgaan. Dit zal hen onder andere toelaten stereotypen en vooroordelen te doorprikken. Ze leren ook de eigenheid van de cultuur en de esthetische component ervaren. Zo speelt deze component een belangrijke rol in de algemene vorming van de leerling.

LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN

Doelstellingen		Leerinhouden
De leerlingen kunnen		
IC 1	alledaagse uitdrukkingen en elementaire routines uit het Frans gebruiken. (ET 33)	<ul style="list-style-type: none"> - bij productieve taken houden de leerlingen rekening met de vereisten van de communicatieve situatie (meer bepaald met de gesprekspartner(s) en de omstandigheden) <ul style="list-style-type: none"> - beleefdheidsrituelen in dagelijkse omgang (begroeten, afscheid nemen, zich excuseren, bedanken ...) zowel in formele als in informele situaties (bij schriftelijke en mondelinge communicatie) - gepast gebruik van <i>tu</i> en <i>vous</i> - de <i>conditionnel de politesse</i> - ...
IC 2 SET 2, 5, 6, 7, 15	cultuuruitingen opzoeken en presenteren die specifiek zijn voor de francofone wereld. (ET 5-14-23-39)	<ul style="list-style-type: none"> - leerlingen zoeken in authentiek tekstmateriaal cultuuruitingen op uit de francofone wereld (poëzie, reportages, clips, strips, films, websites ...) en verwerken de informatie in functie van een presentatie - bij het verwerken van authentieke luister- en leesteksten, maken de leerlingen kennis met socioculturele aspecten van de francofone wereld
IC 3	verschillen en gelijkenissen onderscheiden in leefwijze tussen de eigen cultuur en de cultuur van de francofone wereld. (ET 44)	<ul style="list-style-type: none"> - verschillen en gelijkenissen onderscheiden op vlak van bepaalde aspecten van het dagelijkse leven (wonen, eten, mobiliteit ...), van vrijetijdsbesteding (uitgaan, muziek, film ...), van kunst en cultuur (literatuur, toneel ...), van media (pers, tv, radio ...), van toerisme (bezienswaardigheden, specialiteiten ...), van opvoeding (schoolstelsel, opleidingen ...) van politiek (partijen, socio-economisch beleid ...) enz.

De leerlingen	
IC 4*	tonen belangstelling voor de aanwezigheid van het Frans in hun leefwereld, ook buiten de school, en voor de socioculturele wereld van de Franstaligen. (ET 47)
IC 5*	staan open voor verschillen en gelijkenissen in leefwijze tussen de eigen cultuur en de cultuur van de francofone wereld. (ET 48)

Voor suggesties i.v.m. het ontwikkelen van interculturele competentie verwijzen we naar deel 2.

6.4 De taalkundige component

Functionele kennis

De taalkundige component heeft betrekking op de ondersteunende kennis (vorm, betekenis, gebruikscontext van woorden en grammaticale vormen en constructies) die de leerlingen nodig hebben om de taken omschreven onder 6.1 uit te voeren. De overkoepelende leerplandoelstellingen voor woordenschat en grammatica vloeien hier logisch uit voort en kaderen binnen de zogenaamde **approche actionnelle**.

De eerste leerplandoelstelling bevat een reeks taalhandelingen die leerlingen moeten beheersen om op hun niveau vlot te kunnen communiceren. Die taalhandelingen zijn grotendeels overgenomen uit de *Référentiel pour le Cadre européen commun*⁴⁶. Volgens de overeenkomst tussen het ERK en de leerjaren, zouden leerlingen zich op het einde van de 1ste graad globaal op het niveau A2 moeten situeren. Bij het begin van de 3de graad hebben ze de doelstellingen bereikt zoals ze omschreven zijn in het leerplan van de 2de graad. Deze leerplandoelen situeren zich globaal genomen op het niveau B1 (zie 5.1, p. 10).

In de lijst wordt de progressie van de 1ste naar de 2de graad weergegeven in kolommen: de eerste kolom vermeldt de taalhandelingen die in de derde en vierde kolom gespecificeerd worden volgens niveau. De elementen in de tweede kolom gelden voor beide niveaus maar worden niet noodzakelijk verder gepreciseerd in de laatste twee kolommen. In de loop van de 3de graad zal men zich vooral, maar niet exclusief, richten op de taalhandelingen in de vierde kolom.

De aanvullingen die specifiek zijn voor de 3de graad staan in het turkoois aangeduid. Ze zijn beperkt. **De uitdaging voor de leerkracht in de 3de graad is niettemin groot: hij/zij zal taaltaken moeten voorzien die de beheersingsgraad van de elementen in de vierde kolom consolideren.** Bij de voorbereiding en de uitvoering van deze taaltaken verdiepen leerlingen hun functionele kennis en breiden ze deze verder uit.

Deze lijst is richtinggevend en niet exhaustief. De taalgebruikssituaties die prioritair zijn voor een leerlingengroep zullen mee bepalen welke taalhandelingen en overeenkomstige lexicale eenheden (woorden, woordcombinaties en uitdrukkingen) en grammaticale structuren best aan bod komen. De taalgebruikssituaties staan zo niet alleen centraal bij de selectie van de lexicale en grammaticale items, maar ook bij het aanbrengen en het inoefenen ervan.

Taaltaken worden zo niet alleen **het doel** van taalonderwijs maar ook het **middel bij uitstek** om kennis op een efficiënte manier in te oefenen en vast te zetten. De taalkennis die leerlingen zo verwerven en uitdiepen, kan daarom niet anders dan functioneel zijn.

Functionele beheersing

Het hoofddoel van taalonderwijs is met toenemende correctheid steeds vlotter te communiceren. Leerlingen moeten daarom uitgedaagd worden om de boodschap die ze willen brengen zo correct en genuanceerd mogelijk te verwoorden. Naarmate leerlingen groeien in taalvaardigheid, kunnen er dus hogere eisen gesteld worden aan de communicatieve vlotheid en de taalkundige correctheid en rijkdom.

Aangezien leerlingen kenniselementen echter **functioneel** moeten kunnen inzetten om de voor hen relevante taaltaken uit te voeren, kan het leren, onderwijzen én evalueren van woordenschat en spraakkunst geen doel op zich zijn. Kennis en vaardigheden zijn met elkaar verweven, groei in

---

⁴⁶ *Référentiel pour le Cadre européen commun*, Paris, CLE International, 2008
enkel niveau B1, pp. 68, 72, 76 – 77, 82 – 83, 88 – 89
enkel niveau A2, pp. 44 – 45, 48, 52, 56 – 57, 62

communicatieve vaardigheid en ontwikkeling van taalkennis moeten interactief en evenwichtig verlopen.

Het is daarom aangewezen een evenwicht te vinden tussen reproductieve, transfer- en creatief-communicatieve opdrachten (zie deel 2). Op die manier ervaren leerlingen dat de opgedane taalkennis hun communicatiemogelijkheden vergroot en zullen ze ook verder uitgedaagd worden om die taalkennis te verdiepen en te verruimen.

LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN

De leerlingen kunnen	
TC⁴⁷ 1	de volgende taalhandelingen ⁴⁸ uitvoeren om, op hun niveau, de voor hen relevante receptieve en productieve taken uit te voeren. (ET 42)

		A2	B1
présenter qqn			
caractériser qqn ou qqch	décrire une personne, un objet, un lieu, un animal		un phénomène/un fait
	comparer		
		exprimer la quantité	
accepter qqch		répondre par l'affirmative	autoriser, permettre donner son accord
refuser qqch		répondre par la négative	
demander qqch à qqn	demander des informations, un avis		un conseil, une autorisation
demander à qqn de faire qqch	demander un service	de l'aide	
	donner des instructions		un ordre conseiller, déconseiller
(se) situer dans le temps	situer des événements dans le temps	exprimer le moment d'une action exprimer la fréquence	indiquer la durée d'une action
(se) situer dans l'espace	situer une personne, un objet, un lieu	indiquer une direction indiquer une provenance décrire un itinéraire exprimer une distance	
parler du passé	raconter un événement au passé		raconter une anecdote évoquer des souvenirs

47 TC staat voor "taalkundige component"

48 De opsomming is richtinggevend en niet exhaustief.

	raconter une expérience personnelle		raconter une histoire (réelle ou fictive) raconter l'évolution d'une situation
parler de l'avenir	parler de ses projets		
	exprimer	sa volonté	un souhait, une intention, la condition promettre
exprimer une opinion, un jugement	(dés)approuver		
	exprimer ... la possibilité		la certitude/l'incertitude la probabilité le doute la condition
			dire du bien/dire du mal
			faire des hypothèses ou des suppositions
exprimer des liens logiques et argumenter			justifier son point de vue
			expliquer un problème
			1. introduire un sujet
	2. développer des arguments, un sujet : exposer des raisons exprimer la cause et la conséquence exprimer le but exprimer la condition		exposer un problème faire une concession marquer une opposition/donner les avantages, les inconvénients
	3. hiérarchiser indiquer/expliciter les relations et la cohérence entre les différentes parties du texte		insister/mettre en relief/nuancer un avis, une prise de position
		4. conclure	
exprimer un sentiment positif	exprimer ses goûts, son intérêt		sa joie
exprimer un sentiment négatif			exprimer sa tristesse, sa déception, son ennui, sa peur, des regrets
			se plaindre
exprimer un sentiment positif ou négatif			exprimer la surprise, la curiosité, l'indifférence

entrer en contact avec qqn			
participer à une conversation	engager, continuer, mettre fin à la conversation		
	faire répéter, préciser		
rapporter les paroles de qqn			présenter des opinions
			reformuler
			résumer

De leerlingen kunnen	
TC 2 SET 10,13, 14	bij het uitvoeren van taken en taaltaken, hun functionele taalkennis uitbreiden. Ze reflecteren hierbij over taal en taalgebruik. (ET 43) Zij kunnen in zinvolle communicatieve contexten: <ul style="list-style-type: none"> - reeds in de klas behandelde vormen en structuren herkennen en ontleden naar aanleiding van nieuwe teksten; - onder begeleiding regels ontdekken en formuleren door te observeren hoe vormen en structuren functioneren; - gelijkenissen en verschillen tussen talen ontdekken en hun kennis van andere talen inzetten.
Bij het uitvoeren van de taken en taaltaken, werken de leerlingen aan de volgende attitudes :	
TC 3*	De leerlingen zien het belang in van taalcorrectheid voor de gesproken en geschreven communicatie. (ET 46*)

OVERZICHT VAN MORFOSYNTACTISCHE ELEMENTEN EN STRUCTUREN

Om de hoger vermelde taalhandelingen voldoende correct te kunnen uitvoeren, moeten leerlingen bepaalde morfosyntactische elementen en structuren beheersen. De eindtermen leggen expliciet de **nadruk op een aantal van die bouwstenen en structuren. Die selectie is opgenomen in het onderstaand overzicht.**

Morfologische elementen

<i>Le nom</i>		getal, telbaar en ontelbaar, genus
<i>Les déterminants et substituts du nom</i>	<i>Les articles</i>	getal, bepaald en onbepaald, genus, <i>article zéro, article partitif</i>
	<i>Les pronoms personnels</i>	onderwerp, lijdend en meewerkend voorwerp, <i>en/ý</i>
	<i>Les adjectifs et pronoms démonstratifs</i>	
	<i>Les adjectifs et pronoms possessifs</i>	
	<i>Les adjectifs et pronoms interrogatifs</i>	
	Les pronoms relatifs composés	

<i>Les compléments du nom</i>	<i>Les adjectifs</i>	
<i>Les verbes</i>	<i>Les temps</i>	vorming, waarde en gebruik van de tijden van de <i>indicatif</i> voor de communicatie in de tegenwoordige, de verleden en de toekomstige tijd
	<i>Les modes</i>	vorming, waarde en gebruik van de andere wijzen voor de communicatie

Syntaxis

<i>Les différents types de phrases</i>	<i>La phrase affirmative</i>
	<i>La phrase négative</i>
	<i>La phrase interrogative</i>
<i>De la phrase simple à la phrase complexe</i>	<i>La phrase</i>
	<i>Les phrases composées (coordination et subordination)</i>
<i>Les accords</i>	<i>Accord substantif – adjectif</i>
	<i>Accord sujet – verbe</i>

LEERLIJN

We kunnen de belangrijkste verschillen t.o.v. de 2de graad als volgt samenvatten.

De leerlingen van de 3de graad Moderne talen

- streven naar een hogere taalcorrectheid;
- kunnen zelfstandiger hun lexicale en grammaticale vaardigheden verfijnen;
- breiden hun lexicale en grammaticale kennis uit om een breder spectrum van taalhandelingen te kunnen uitvoeren, zowel receptief als productief.

Uitbreiding in de 3de graad:

- *exprimer la condition*
- *donner les avantages/les inconvénients*
- *nuancer un avis, une prise de position*

6.5 De onderzoekscompetentie

Inleiding

Het ontwikkelen van onderzoekscompetentie vind je in alle polen terug. Scholen ontwikkelen daarom best een visie rond deze vakoverschrijdende specifieke eindterm. De handelingswerkwoorden zijn omzeggens dezelfde, enkel het wetenschappelijke onderzoeksdomein is afhankelijk van de pool. In de specifieke eindtermen voor moderne vreemde talen oriënteren de leerlingen zich op een **literair en/of linguïstisch** vraagstuk.

Onderzoekscompetentie ontwikkelen bij 17/18-jarige leerlingen in een vreemde taal en bovendien over een literair en/of linguïstisch onderwerp, is niet vanzelfsprekend. Om deze opdracht zo zinvol mogelijk in te vullen, zijn volgende elementen belangrijk.

- Het gaat hier niet over het verwerven van de onderzoekscompetentie zoals dit op bachelor- of masterniveau vereist is. De leerlingen zitten in het secundair onderwijs en moeten nog niet bewijzen dat ze een bachelor- of masterdiploma kunnen halen. Het is echter wél belangrijk dat ze met de **verschillende stappen** van het wetenschappelijk onderzoek **kennismaken** en deze ook zeker **als één aansluitende cyclus doorlopen**. De opdracht van de leraar zal er dan in bestaan om hen te begeleiden in het verwervingsproces van de onderzoekscompetentie.
- Deze specifieke eindtermen dienen niet in alle moderne vreemde talen aangeboden te worden. Het volstaat immers dat ze samen minimaal één keer aan bod **komen in één van de vreemde talen** in de loop van de 3de graad. Overleg en afspraken binnen de vakgroep Moderne talen zijn dus zeker aangewezen.
- De leerlingen ontwikkelen ook nog voor de andere component van hun studierichting 3de graad hun onderzoekscompetentie. Leerlingen die bv. in de richting Economie-Moderne talen zitten, zullen eveneens voor het vak economie onderzoekswerk uitvoeren. Overleg met collega's is hier evenzeer aangewezen. Dit betekent echter niet dat leerlingen beide componenten zomaar in één opdracht kunnen verwerken. Het risico is immers groot dat het specifieke karakter van het onderzoek niet genoeg aan bod komt bij de combinatie van de twee componenten.

De stappen van het onderzoek

Voor de ontwikkeling van de onderzoekscompetentie kun je werken volgens het OVUR-plan, met volgende stappen:

Stappen	
1 Oriënteren	1 Oriënteren op het onderzoeksprobleem
	2 Formuleren van een (of meerdere) onderzoeksvraag (-vragen)
2 Voorbereiden	3 Maken van een onderzoeksplan
3 Uitvoeren	4 Verwerven van informatie
	5 Verwerken van informatie
	6 Beantwoorden van vragen en formuleren van conclusies
	7 Rapporteren
4 Reflecteren	8 Onderzoeksproces en onderzoeksproduct evalueren

Het is essentieel dat de leerlingen bewust worden van de stappen die ze moeten zetten om aan onderzoek te doen. Het proces staat namelijk centraal in het verwerven van deze specifieke eindtermen. Leerlingen focussen op 'wat?' ze gaan uitwerken, maar ze moeten hierbij ook gericht aandacht hebben voor de stappen die ze zetten om hun doel te bereiken (= 'hoe?'). Zo is het zeker aan te raden de leerlingen dit OVUR-plan aan te reiken en de concrete invulling aan hen over te laten, met de nodige begeleiding. De leerkracht brengt het onderzoeksdomein aan en begeleidt de leerlingen bij het stellen van de onderzoeksvraag of -vragen.

Onderzoekscompetentie	
De leerlingen kunnen	
16 OC	zich oriënteren op een onderzoeksprobleem door gericht informatie te verzamelen, te ordenen en te bewerken;
17 OC	een onderzoeksopdracht voorbereiden, uitvoeren en evalueren over een literair en/of linguïstische vraagstuk;
18 OC	de onderzoeksresultaten en conclusies rapporteren en ze confronteren met andere standpunten.

Je vindt meer over de interpretatie en de didactiek van de onderzoekscompetentie in deel 2.

6.6 Fonetiek

Net als in de 2de graad blijft het noodzakelijk aandacht te besteden aan een goede uitspraak en aan het goed percipiëren en onderscheiden van klanken. Daarom herhalen we hier deze doelstellingen en inhouden.

Doelstellingen		Leerinhouden
Fon 1	De leerlingen kunnen de Franse klinkers (ook de nasale klinkers) en medeklinkers uitspreken.	<p>Uitspraak</p> <p>De uitspraak van sommige Franse klanken verschilt grondig van het Nederlands:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de nasale klinkers : <i>Avignon, menton, an/on, ...</i> - de halfklinkers: <i>Lyon, huit, oui, ...</i> - [k] en [g]: <i>correct – guerre</i> - [ʃ] en [ʒ]: <i>chef – jardin</i> - de <i>liaison consonantique</i>: <i>Ils ont</i> - de stemhebbende medeklinkers: <i>vide</i> - ... <p>Intonatie</p> <p>De intonatiepatronen verschillen naargelang van de spreekintenties (iets vragen, iets roepen, twijfel uiten...) en stemmingen (opluchting, ongeduld, boosheid, aarzeling ...)</p> <p>Tempo</p> <p>Door middel van stempauzen en/of het <i>accent tonique</i>, onderscheidt de spreker een aantal bouwstenen of betekenseenheden binnen de zin. Tegelijk vestigt hij de aandacht op hun organisatie. Dat heet klanksegmentering.</p>
Fon 2	Ze zijn vertrouwd met fonetische patronen waardoor het Frans verschilt van het Nederlands: <ul style="list-style-type: none"> - klanksegmentering, - intonatiepatronen, - <i>liaison</i>. 	
Fon 3	Bij het omzetten van schrift- naar klankbeeld (en omgekeerd), zijn ze vertrouwd met de eigenheid van het Franse schrift- en klankbeeld. Bv. <i>le vent - ils chantent</i> <i>une ville – une fille – tranquille</i> <i>bon – long</i>	

7 Minimale materiële vereisten

De term “minimale uitrusting” verwijst naar de uitrusting en het didactisch materiaal die normaal in elke les moderne vreemde talen beschikbaar moeten zijn om een rijke en krachtige leeromgeving te creëren, waarin de leerling de (taal)taken optimaal kan vervullen.

Alle lokalen waar moderne vreemde talen gegeven worden, moeten daarom voorzien zijn van:

- makkelijk verplaatsbaar meubilair voor een flexibele opstelling;
- geschikte apparatuur om beeld- en geluidsfragmenten af te spelen voor een leerlingengroep;
- minstens één computer met internetaansluiting en projector.

Bovendien kan een krachtige leeromgeving maar tot stand komen als:

- de leerlingen geregeld en vlot toegang hebben tot computerlokalen met een internetaansluiting om ook ICT-vaardigheden in al hun aspecten, ook voor Frans en via activiteiten in het Frans, volwaardig te ontwikkelen;
- de computers voorzien zijn van de nodige software en uitgerust luidsprekers;
- de leerlingen en leraren in de klas of in de mediatheek/open leercentrum vlot kunnen gebruikmaken van:
  - verklarende en/of vertaalwoordenboeken, aangepast aan het taalniveau van de leerlingen en in voldoende aantal;
  - digitale woordenboeken;
  - grammatica's of grammaticale compendia.

De leeromgeving wordt nog rijker als leraren en leerlingen een beroep kunnen doen op:

- aanvullend leesmateriaal zoals taaltijdschriften;
- een wandbord of een andere mogelijkheid tot affichering in elk lokaal waar regelmatig taallessen gegeven worden;
- naslagwerken, inclusief cd-roms en dvd's;
- aanvullend luistermateriaal;
- een leerplatform.

Ten slotte biedt een vakdidactische bibliotheek een duidelijke meerwaarde voor de vakgroep Frans.

Bijlagen

Eindtermen

Luisteren

In **teksten** met de volgende **kenmerken**

- **Onderwerp**
  - af en toe enige abstractie
  - eigen leefwereld en dagelijks leven
  - ook onderwerpen van meer algemene aard, onder meer met betrekking tot de actualiteit
- **Taalgebruikssituatie**
  - voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties
  - met en zonder achtergrondgeluiden
  - met en zonder visuele ondersteuning
  - met aandacht voor digitale media
- **Structuur/Samenhang/Lengte**
  - ook samengestelde zinnen met een zekere mate van complexiteit
  - tekststructuur met een zekere mate van complexiteit
  - af en toe iets langere teksten
- **Uitspraak/Articulatie/Intonatie**
  - heldere uitspraak
  - zorgvuldige articulatie
  - duidelijke, natuurlijke intonatie
  - weinig afwijking van de standaardtaal
- **Tempo en vlotheid**
  - normaal tempo
- **Woordenschat en taalvariëteit**
  - overwegend frequente woorden
  - overwegend eenduidig in de context
  - ook met minimale afwijking van de standaardtaal
  - informeel en formeel

kunnen de leerlingen volgende **taken beschrijvend uitvoeren:**

- 1 het onderwerp bepalen in informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 2 de hoofdgedachte achterhalen in informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 3 de gedachtegang volgen van informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 4 relevante informatie selecteren uit informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 5 cultuuruitingen opzoeken die specifiek zijn voor een streek waar de doeltaal gesproken wordt.

kunnen de leerlingen volgende **taken structurerend uitvoeren:**

- 6 de informatie van informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten op overzichtelijke en persoonlijke manier ordenen.

kunnen de leerlingen volgende **taken beoordelend uitvoeren:**

- 7 een oordeel vormen over informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten.

8 Indien nodig passen de leerlingen volgende **strategieën** toe:

- zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen;
- het luisterdoel bepalen en hun taalgedrag er op afstemmen;
- zeggen dat ze iets niet begrijpen en vragen wat iets betekent;
- gebruikmaken van ondersteunende gegevens (talige en niet-talige) binnen en buiten de tekst;
- vragen om langzamer te spreken, iets te herhalen;
- hypothesen vormen over de inhoud en de bedoeling van de tekst;
- de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden;
- de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context;
- relevante informatie in kernwoorden noteren.

Lezen

In **teksten** met de volgende **kenmerken**

- **Onderwerp**
  - af en toe enige abstractie
  - eigen leefwereld en dagelijks leven
  - ook onderwerpen van meer algemene aard, onder meer met betrekking tot de actualiteit
- **Taalgebruikssituatie**
  - voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties
  - met en zonder visuele ondersteuning
  - socioculturele verschillen tussen de Franstalige/Engelstalige wereld en de eigen wereld
  - met aandacht voor digitale media
- **Structuur/Samenhang/Lengte**
  - ook samengestelde zinnen met een zekere mate van complexiteit
  - niet al te complex gestructureerde argumentatieve en artistiek-literaire teksten
  - relatief complex gestructureerde informatieve, prescriptieve en narratieve teksten
  - af en toe relatief lange teksten
  - ook met redundante informatie
- **Woordenschat en taalvariëteit**
  - vaker minimale afwijking van de standaardtaal
  - informeel en formeel
  - aandacht voor taalvariëteiten

kunnen de leerlingen volgende **taken beschrijvend uitvoeren:**

- 9 het onderwerp bepalen in informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 10 de hoofdgedachte achterhalen in informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 11 de gedachtegang volgen van informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 12 relevante informatie selecteren uit informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 13 de tekststructuur en -samenhang herkennen van informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 14 cultuuruitingen opzoeken die specifiek zijn voor een streek waar de doeltaal gesproken wordt.

kunnen de leerlingen volgende **taken structurerend uitvoeren:**

- 15 de informatie van informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten op overzichtelijke wijze ordenen.

kunnen de leerlingen volgende **taken beoordelend uitvoeren:**

16 een oordeel vormen over informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten.

17 Indien nodig passen de leerlingen volgende **strategieën** toe:

- zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen;
- onduidelijke passages herlezen;
- het leesdoel bepalen en hun taalgedrag er op afstemmen;
- gebruik maken van ondersteunende gegevens (talige en niet-talige) binnen en buiten de tekst;
- digitale en niet-digitale hulpbronnen en gegevensbestanden raadplegen;
- hypothesen vormen over de inhoud en de bedoeling van de tekst;
- de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden;
- de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden en uitdrukkingen afleiden uit de context;
- relevante informatie aanduiden.

Spreken

In **teksten** met de volgende **kenmerken**

- **Onderwerp**
  - vrij concreet
  - eigen leefwereld en dagelijks leven
  - onderwerpen van meer algemene aard
- **Taalgebruikssituatie**
  - voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties
  - met en zonder achtergrondgeluiden
  - met en zonder visuele ondersteuning
  - met aandacht voor digitale media
- **Structuur/Samenhang/Lengte**
  - enkelvoudige en samengestelde zinnen met een beperkte mate van complexiteit
  - duidelijke tekststructuur
  - complexere elementen verbonden tot een coherente tekst
  - vrij korte en af en toe langere teksten
- **Uitspraak/Articulatie/Intonatie**
  - heldere uitspraak
  - zorgvuldige articulatie
  - natuurlijke intonatie
  - standaardtaal
- **Tempo en vlotheid**
  - met eventuele herhalingen en onderbrekingen
  - normaal tempo
- **Woordenschat en taalvariëteit**
  - frequente woorden
  - toereikend om duidelijke beschrijvingen te geven van en meningen te formuleren over de eigen leefwereld en onderwerpen van meer algemene aard
  - standaardtaal
  - informeel en formeel

kunnen de leerlingen volgende **taken beschrijvend uitvoeren:**

18 informatie uit informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten meedelen;

19 beluisterde en gelezen informatieve en narratieve teksten navertellen.

kunnen de leerlingen volgende **taken structurerend uitvoeren:**

- 20 beluisterde en gelezen informatieve, narratieve en artistiek-literaire teksten samenvatten;
- 21 verslag uitbrengen over een ervaring, een situatie en een gebeurtenis;
- 22 een presentatie geven;
- 23 cultuuruitingen opzoeken en presenteren die specifiek zijn voor een streek waar de doeltaal gesproken wordt.

kunnen de leerlingen volgende **taken beoordelend uitvoeren**:

- 24 een waardering kort toelichten;
- 25 een gefundeerd standpunt naar voor brengen bij beluisterde en gelezen informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten.

26 Indien nodig passen de leerlingen volgende **strategieën** toe:

- zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles kunnen uitdrukken;
- het spreekdoel bepalen en hun taalgedrag er op afstemmen;
- een spreekplan opstellen;
- gebruikmaken van non-verbaal gedrag;
- gebruikmaken van ondersteunend visueel en auditief materiaal;
- ondanks moeilijkheden via omschrijvingen de correcte boodschap overbrengen;
- digitale en niet-digitale hulpbronnen en gegevensbestanden raadplegen en rekening houden met de consequenties ervan;
- bij een gemeenschappelijke spreektaak talige afspraken maken, elkaars inbreng in de tekst benutten, evalueren, corrigeren en redigeren.

Mondelinge interactie

In **teksten** met de volgende **kenmerken**

- **Onderwerp**
  - vrij concreet
  - eigen leefwereld en dagelijks leven
  - onderwerpen van meer algemene aard
- **Taalgebruikssituatie**
  - de gesprekspartners richten zich tot elkaar en tot anderen
  - voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties
  - met en zonder visuele ondersteuning, met inbegrip van non-verbale signalen
  - met aandacht voor digitale media
- **Structuur/Samenhang/Lengte**
  - enkelvoudige en samengestelde zinnen met een beperkte mate van complexiteit
  - duidelijke tekststructuur
  - complexere elementen verbonden tot een coherente tekst
  - vrij korte en af en toe langere teksten
- **Uitspraak/Articulatie/Intonatie**
  - heldere uitspraak
  - zorgvuldige articulatie
  - natuurlijke intonatie
  - standaardtaal
- **Tempo en vlotheid**
  - met eventuele herhalingen en onderbrekingen
  - normaal tempo
- **Woordenschat en taalvariëteit**
  - frequente woorden
  - toereikend om duidelijke beschrijvingen te geven van en meningen te formuleren over de eigen leefwereld en onderwerpen van meer algemene aard
  - standaardtaal
  - informeel en formeel

kunnen de leerlingen volgende **taken uitvoeren**:

- 27 de taaltaken gerangschikt onder “luisteren” en “spreken”, in een gesprekssituatie uitvoeren;
- 28 een niet al te complex gesprek beginnen, aan de gang houden en afsluiten.

29 Indien nodig passen de leerlingen volgende **strategieën** toe:

- zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen of kunnen uitdrukken;
- het doel van de interactie bepalen en hun taalgedrag er op afstemmen;
- gebruikmaken van non-verbaal gedrag;
- ondanks moeilijkheden via omschrijvingen de correcte boodschap overbrengen;
- vragen om langzamer te spreken, iets te herhalen;
- zelf iets in eenvoudige taal herformuleren om wederzijds begrip na te gaan;
- eenvoudige technieken toepassen om een kort gesprek te beginnen, gaande te houden en af te sluiten.

Schrijven

In **teksten** met de volgende **kenmerken**

- **Onderwerp**
  - concreet
  - eigen leefwereld en dagelijks leven
  - af en toe onderwerpen van meer algemene aard
- **Taalgebruikssituatie**
  - voor de leerlingen relevante en vertrouwde taalgebruikssituaties
  - met aandacht voor digitale media
- **Structuur/Samenhang/Lengte**
  - enkelvoudige zinnen en samengestelde zinnen met een beperkte mate van complexiteit
  - duidelijke, begrijpelijke lopende tekst waarbij indeling in alinea's en standaard lay-out zijn toegepast
  - tekststructuur met een beperkte mate van complexiteit
  - vrij korte en af en toe langere teksten
- **Woordenschat en taalvariëteit**
  - toereikend om duidelijke beschrijvingen te geven van en meningen te formuleren over de eigen leefwereld en onderwerpen van meer algemene aard
  - standaardtaal
  - informeel en formeel

kunnen de leerlingen volgende **taken beschrijvend uitvoeren**:

- 30 gelezen teksten globaal weergeven;
- 31 mededelingen schrijven;
- 32 een situatie, een gebeurtenis, een ervaring beschrijven;
- 33 alledaagse uitdrukkingen en elementaire routines uit de doeltaal gebruiken;
- 34 een spontane mening verwoorden over informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten.

kunnen de leerlingen volgende **taken structurerend uitvoeren**:

- 35 beluisterde en gelezen informatieve en narratieve teksten samenvatten;
- 36 gelezen argumentatieve teksten samenvatten;
- 37 een verslag schrijven;
- 38 informele en formele, ook digitale correspondentie voeren;

- 39 cultuuruitingen opzoeken en presenteren die specifiek zijn voor een streek waar de doeltaal gesproken wordt.

kunnen de leerlingen volgende **taken beoordelend uitvoeren**:

- 40 een standpunt verwoorden in de vorm van informatieve en argumentatieve teksten.

41 Indien nodig passen de leerlingen volgende **strategieën** toe:

- zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles kunnen uitdrukken;
- het schrijfdoel bepalen en hun taalgedrag er op afstemmen;
- een schrijfplan opstellen;
- van een model gebruik maken;
- digitale en niet-digitale hulpbronnen en gegevensbestanden raadplegen en rekening houden met de consequenties ervan;
- de passende lay-out gebruiken;
- de eigen tekst nakijken;
- bij een gemeenschappelijke schrijftaak talige afspraken maken, elkaars inbreng in de tekst benutten, evalueren, corrigeren en redigeren;
- met de belangrijkste conventies van geschreven taal rekening houden.

Kennis en attitudes

Kennis

- 42 Om bovenvermelde taaltaken uit te voeren kunnen de leerlingen op hun niveau functionele beheersing van de volgende taalelementen inzetten:

VOOR FRANS:

De grammaticale en complementaire lexicale kennis om ...

Personen, dieren en zaken te benoemen

- *Te verwijzen naar personen, dieren en zaken*
  - *Wat?/Wie?*
Zelfstandige naamwoorden: getal, telbaar en ontelbaar, genus
Lidwoorden: getal, bepaald en onbepaald, genus, article zéro, article partitif
Voornaamwoorden: persoonlijk, bezittelijk, aanwijzend, onderwerp, lijdend en meewerkend voorwerp, en/y
  - *Hoeveel? De hoeveelste?*
Uitdrukken van hoeveelheden
- *Personen, dieren en zaken nader te bepalen en te omschrijven*
Bijvoeglijke naamwoorden
Overeenkomst zelfstandig naamwoord - bijvoeglijk naamwoord
  - *Gelijkenissen en verschillen*
Trappen van vergelijking
- *Relaties aan te duiden*
Betrekkelijke bijzinnen en samengestelde betrekkelijke voornaamwoorden

Uitspraken te doen

- *Te bevestigen, te vragen en te ontkennen*
Bevestigende, ontkennende en vragende zinnen
Overeenkomst tussen onderwerp en werkwoord
Vragende woorden
Iets benadrukken
- *Te situeren in de ruimte*
Uitdrukken van ruimte, beweging, richting, afstand ...
- *Te situeren in de tijd*

Uitdrukken van tijd, duur, frequentie, herhaling ...
Vorming, waarde en gebruik van de tijden van de 'indicatif' voor de communicatie in de tegenwoordige, de verleden en de toekomstige tijd
Vorming, waarde en gebruik van de andere wijzen voor de communicatie

- *Te argumenteren en logische verbanden te leggen*
Uitdrukken van reden, oorzaak en gevolg
Uitdrukken van doel
Uitdrukken van (on)zekerheid en twijfel
Uitdrukken van (on)mogelijkheid en waarschijnlijkheid
Uitdrukken van tegenstelling en toegeving
Uitdrukken van wil en gevoelens
Uitdrukken van hypothese
Uitdrukken van voorwaarde
- *Relatie en samenhang tussen tekstgedeelten aan te duiden*
Samengestelde zinnen ook met onderschikking
- *Te rapporteren*
Indirecte rede

- 43 De leerlingen kunnen reflecteren over taal en taalgebruik binnen de vermelde taalgebruikssituaties en daarbij hun functionele kennis ter ondersteuning van hun taalbeheersing uitbreiden door naar aanleiding van zinvolle communicatieve situaties en taaltaken:
- reeds in de klas behandelde vormen en structuren te herkennen en ontleden;
  - door te observeren hoe vormen en structuren functioneren, onder begeleiding regels te ontdekken en formuleren;
  - gelijkenissen en verschillen tussen talen te ontdekken en hun kennis van andere talen in te zetten.
- 44 De leerlingen kunnen verschillen en gelijkenissen onderscheiden in leefwijze tussen de eigen cultuur en de cultuur van een streek waar de doeltaal gesproken wordt.

De leerlingen werken aan de volgende **attitudes**:

- 45* tonen bereidheid en durf om te luisteren, te lezen, te spreken, gesprekken te voeren en te schrijven in het Frans/Engels;
- 46* streven naar taalverzorging;
- 47* tonen belangstelling voor de aanwezigheid van moderne vreemde talen in hun leefwereld, ook buiten de school, en voor de socioculturele wereld van de taalgebruikers;
- 48* staan open voor verschillen en gelijkenissen in leefwijze tussen de eigen cultuur en de cultuur van een streek waar de doeltaal gesproken wordt;
- 49* stellen zich open voor de esthetische component van teksten.

Specifieke eindtermen

A. Taal en communicatie

De leerlingen kunnen

1. domeinspecifieke teksten, zoals zakelijke en wetenschappelijke, structureren, verwerken en gepast presenteren in functie van de ontvanger;
2. vanuit een communicatiemodel reflecteren op talige communicatie en die waar nodig bijsturen;
3. vergelijken hoe in de eigen cultuur en in andere culturen informatie gebracht wordt bij interpersoonlijke, intergroeps- en massacommunicatie.

B. Taal en cultuur

De leerlingen kunnen

4. stereotypen met betrekking tot eigen en andermans cultuur en cultuuruitingen herkennen en nuanceren.
5. misverstanden in de interculturele communicatie die ontstaan door taalkundige of culturele verschillen herkennen en kunnen rechtzetten;
6. cultuuruitingen verkennen die specifiek zijn voor de gebieden waar de doeltaal als omgangstaal gebruikt wordt;
7. verkennen van cultuur door middel van visuele taal zoals film, toneel, dans, reclame, videoclips, beeldend werk, websites...
8. elementen uit de literatuurgeschiedenis, zoals stromingen, aanwenden om teksten in hun historische, politieke en sociale context te plaatsen;
9. gevoelens en leeservaringen op een creatieve manier vorm geven.

C. Taal als systeem

De leerlingen kunnen

10. bij de studie van teksten grammaticale structuren en formele en inhoudelijke kenmerken van tekstsoorten herkennen en beschrijven;
11. strategieën inzetten en passende hulpmiddelen hanteren om inzicht te verwerven in spellingsysteem, uitspraak, betekenis van woorden, zinsconstructies en de relatie klank-teken;
12. strategieën inzetten om hun taalleerproces autonoom te evalueren, bij te sturen en verder te zetten;
13. met voorbeelden aantonen dat de betekenis van een taaluiting afhankelijk is van de context;
14. elementen van taalvariatie herkennen en illustreren;
15. gelijkenissen en verschillen tussen talen herkennen.

D. Onderzoekscompetentie

De leerlingen kunnen

16. zich oriënteren op een onderzoeksprobleem door gericht informatie te verzamelen, te ordenen en te bewerken;
17. een onderzoeksopdracht voorbereiden, uitvoeren en evalueren over een literair en/of linguïstisch vraagstuk;
18. de onderzoeksresultaten en conclusies rapporteren en ze confronteren met andere standpunten.